TOOLS FOR SYSTEMS THINKERS

เครื่องมือช่วยคิดสำหรับ KM Facilitator

จตุพร วศิษฏ์โชติจังกูร

Jatuporn Wisitchatiaungkoon
จตุพร วิศิษฏ์ไชติอังกูร
Senior Consultants
Facilitator : Facilitation

Tools for Systems Thinkers

The 2 Fundamental Concepts of Systems Thinking

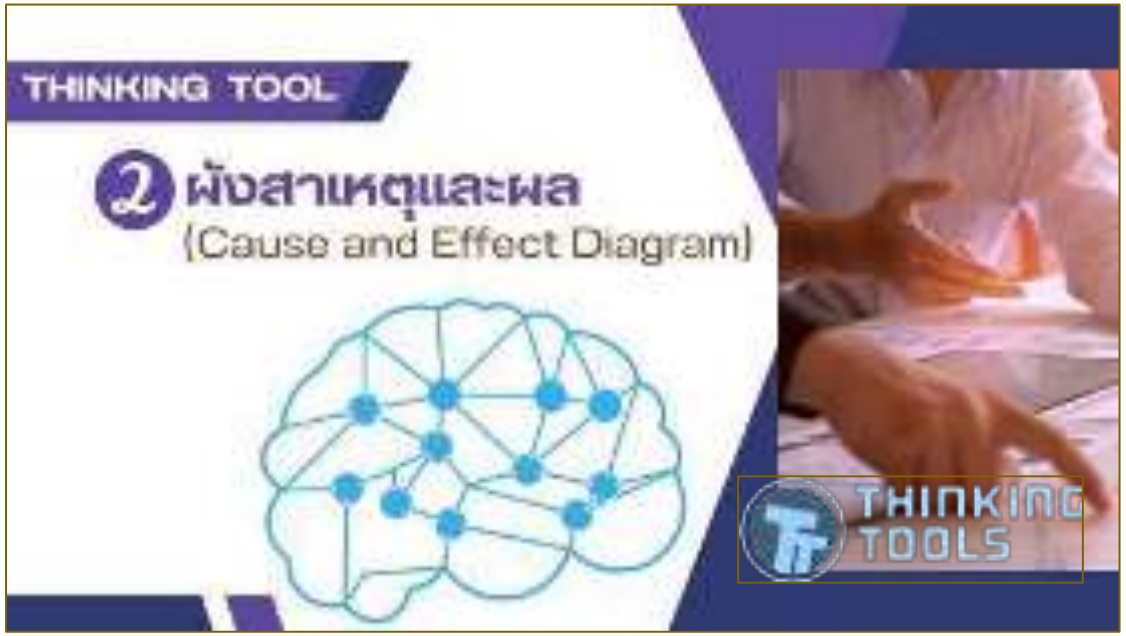

THINKING TOOL

1 แผนที่ความคิด
Mind Map®

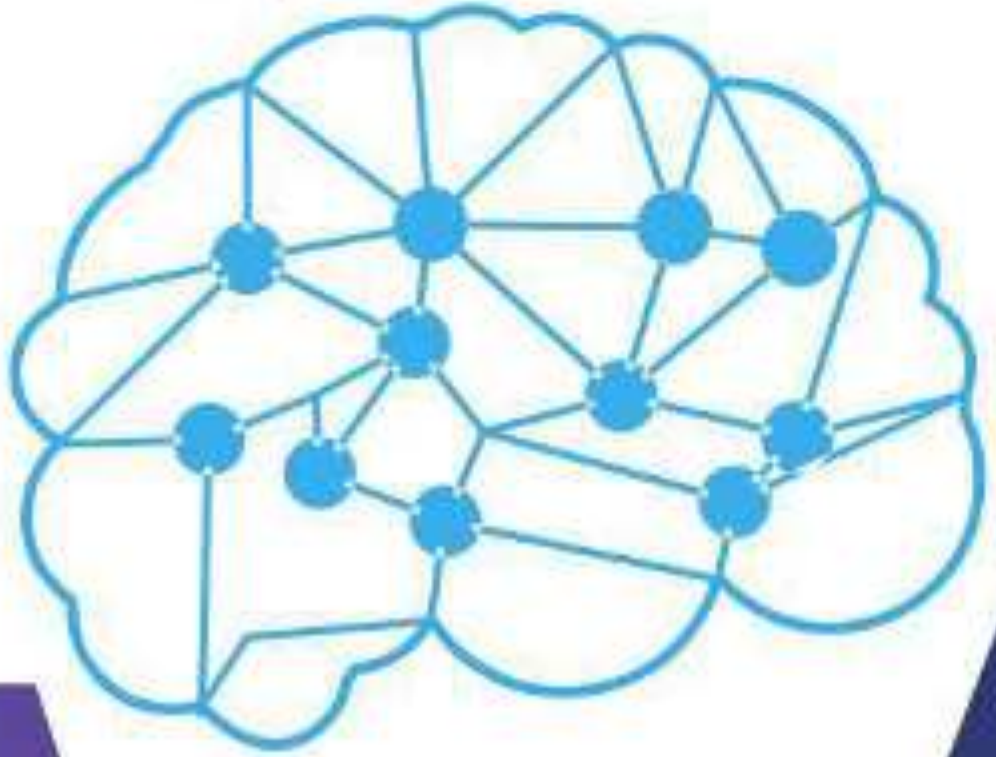

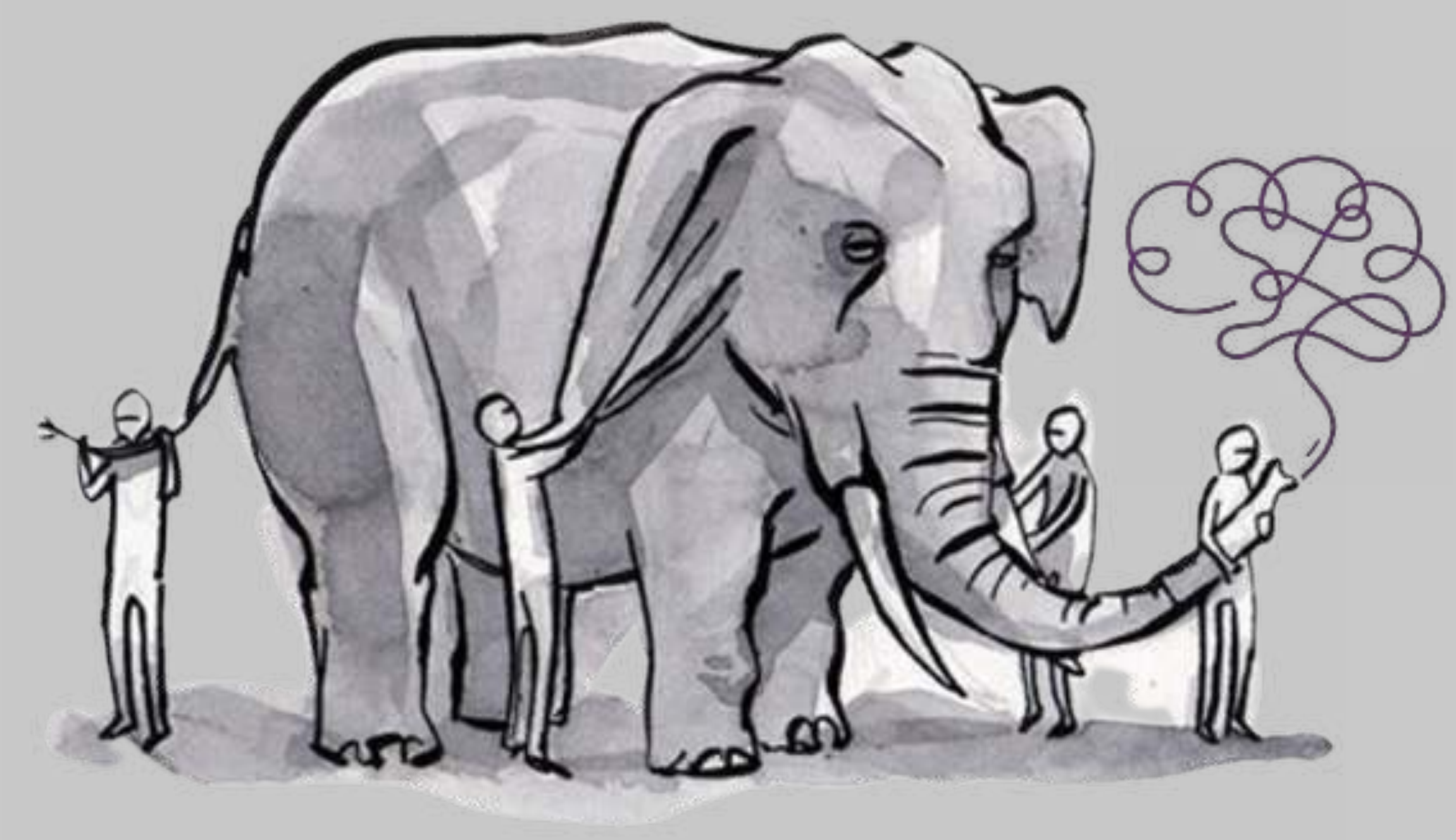

อธิบายภาพๆหนึ่งที่เราจดจำได้

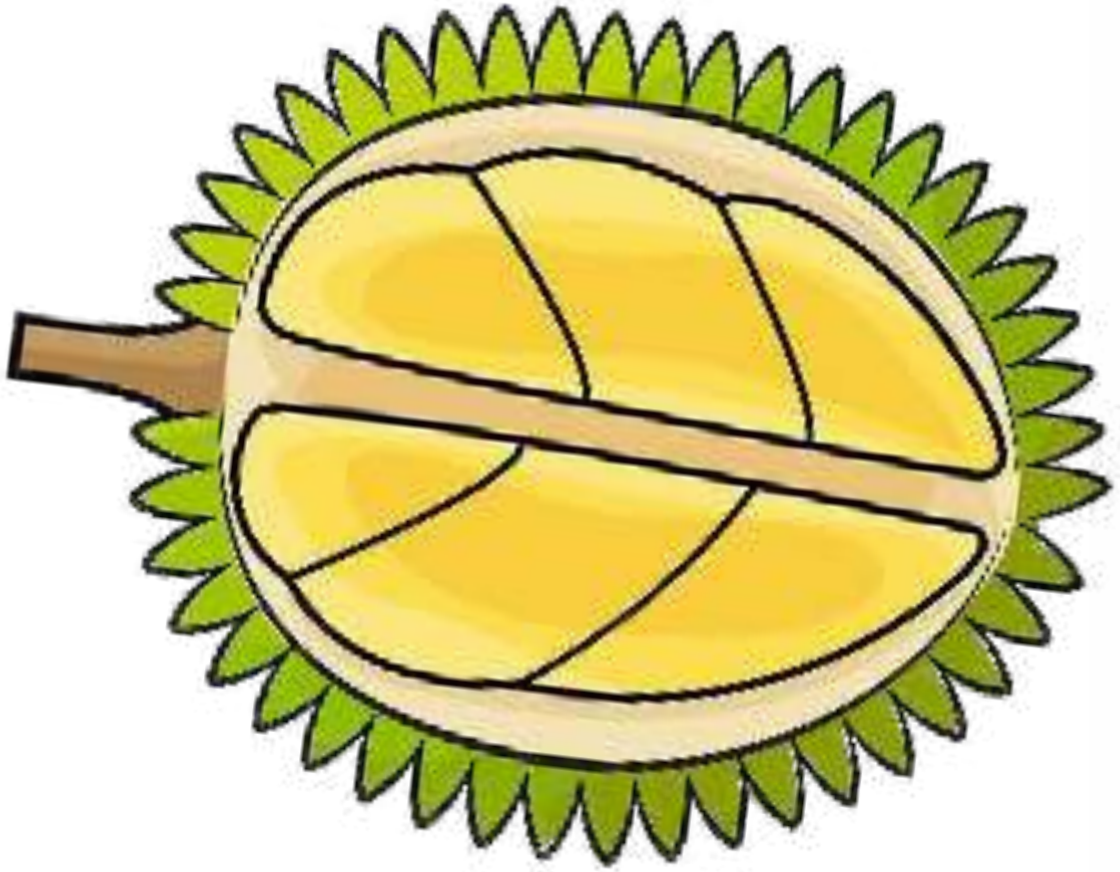

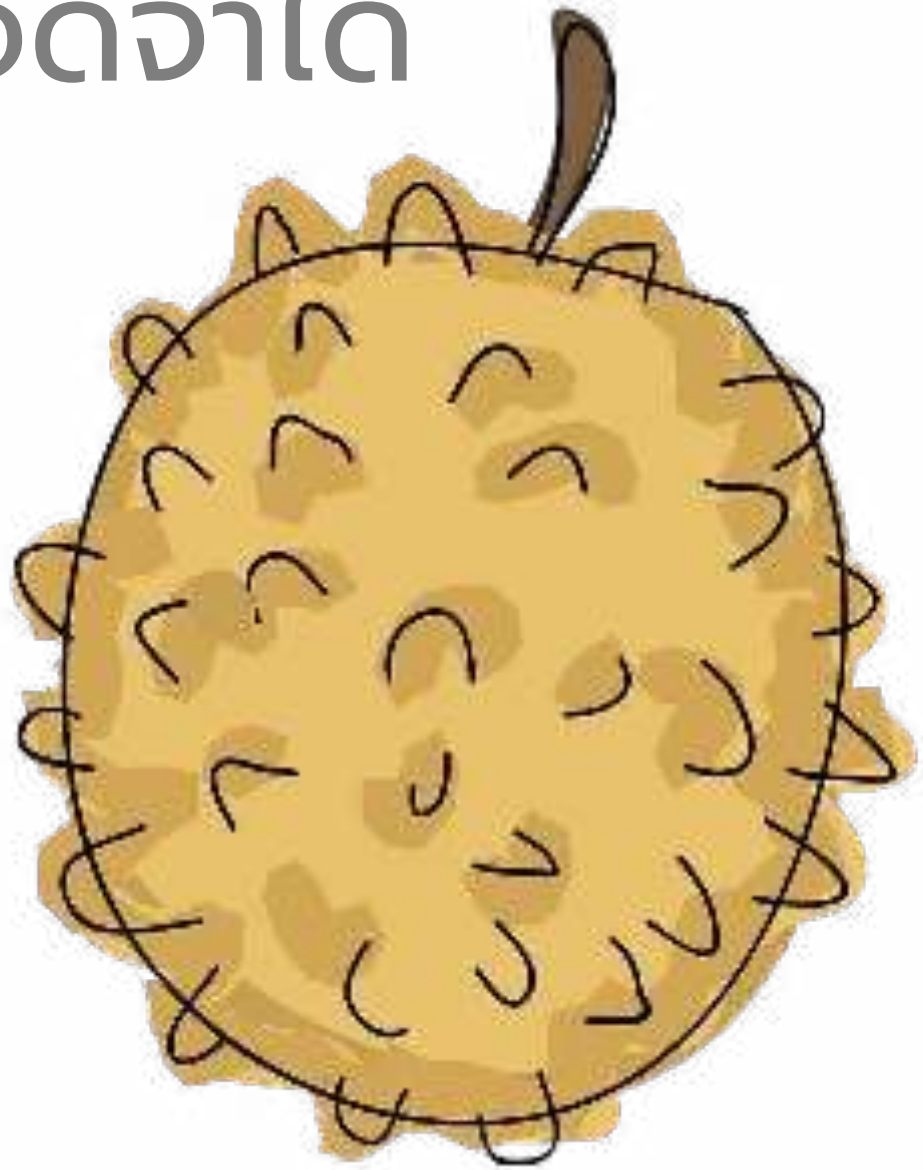

"รดน้ำทุกวันต้นไม้ต้นนี้จึงเจริญเติบโต”

การดูแล
แสงแดด
ภัยธรรมชาติ
ฝน
อุณหภูมิ
ปุ๋ย
แมลง
การรดน้ำ
กาฝาก
โรคพืช
ดิน

ระบบ
ร่างกายมนุษย์

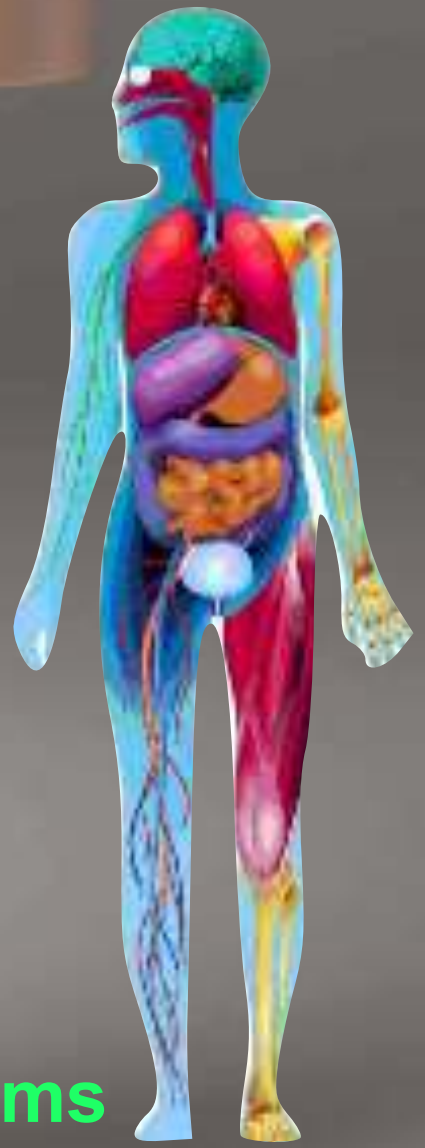

human organ systems

ระบบนิเวศ
ECOSYSTEM

ขวา - จินตนาการ

ซ้าย - ตรรกะ

5.25 แสนล้านเซลล์

THINKING TOOLS

หลักการ

THINKMAP

THINKMAP

“การคิดจากศูนย์กลาง”
(Radiant Thinking)

พัฒนาศักยภาพในการคิดอย่างเป็นระบบ

THINKMAP คืออะไร?

การจดบันทึกรูปแบบหนึ่ง
โดยใช้ รูปภาพ เส้น สีสัน ตัวอักษร
เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพของสมอง

อ่านง่าย

เข้าใจง่าย

นำไปใช้ได้เร็ว

Thinking Process:
Defining In Context

Proses Pemikiran:
Mendefinisikan
mengikut konteks

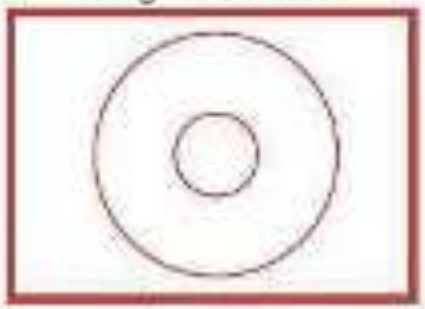

Circle Map
(Peta Bulatan)

Thinking Process:
Describing

Proses Pemikiran:
Menerangkan

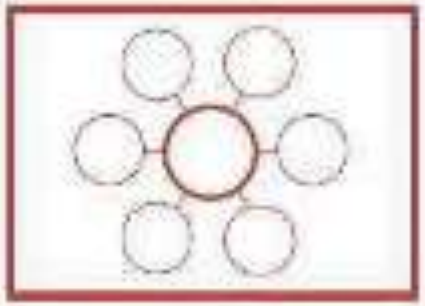

Bubble Map
(Peta Buih)

Thinking Process:
Comparing and Contrasting

Proses Pemikiran:
Membanding Beza

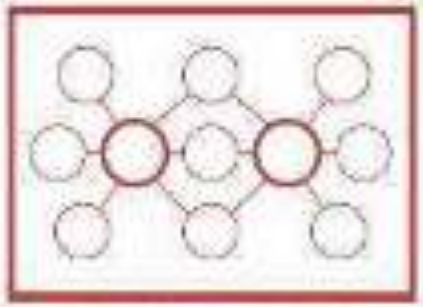

Double Bubble Map
(Peta Buih Berganda)

Thinking Process:
Classifying

Proses Pemikiran:
Membuat Pengelasan

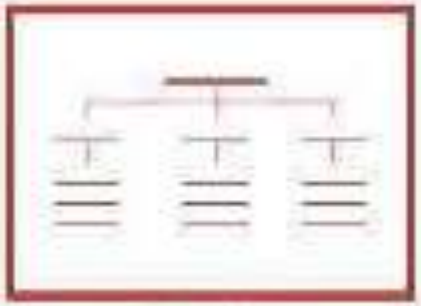

Tree Map
(Peta Pokok)

Thinking Process:
Whole Part

Proses Pemikiran:
Hubungan seluruh-bahagian

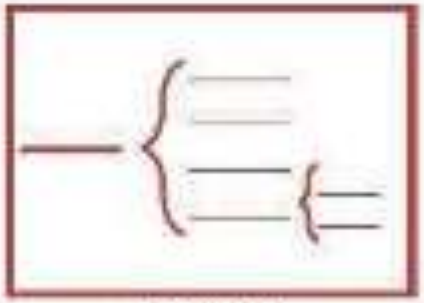

Brace Map
(Peta Dakap)

Thinking Process:
Sequencing

Proses Pemikiran:
Urutan

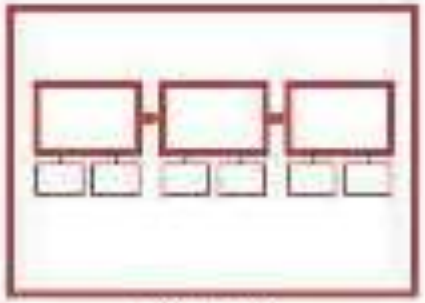

Flow Map
(Peta Alir)

Thinking Process:
Cause and Effect

Proses Pemikiran:
Sebab dan akibat

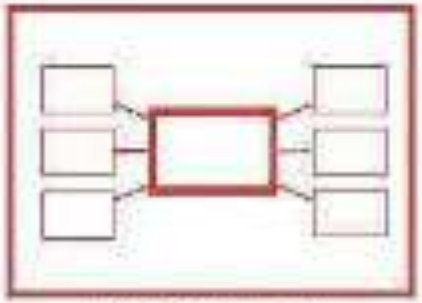

Multi-Flow Map
(Peta Pelbagai Alir)

Thinking Process:
Seeing Analogies
(similar relationships,
finding relating factors (RF)

Proses Pemikiran:
Analogi (hubungan yang sama,
mencari faktor penghubungan)

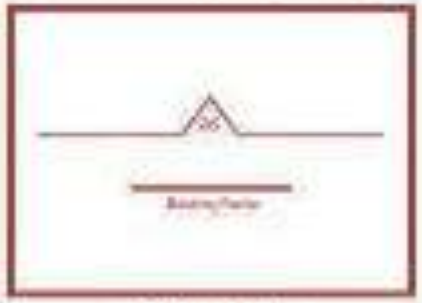

Bridge Map
(Peta Titi)

THINKMAP

ประโยชน์ของ TH!NKMAP

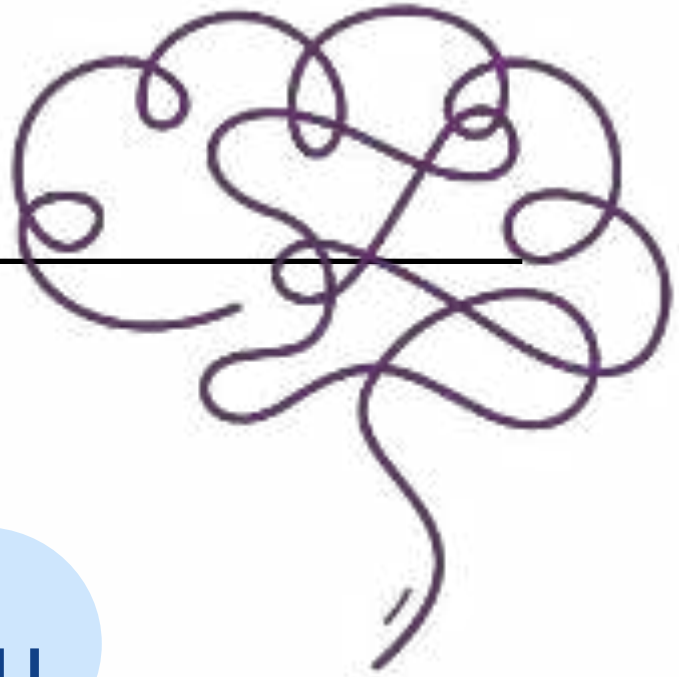

1. วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ
2. จัดลำดับการนำเสนอผลงานอย่างเป็นระบบ
3. ช่วยการตัดสินใจ อย่างเป็นระบบ เลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. จดสรุป สิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบเพิ่มศักยภาพความจำ

อุปกรณ์ THINKMAP

1. กระดาษไม่มีเส้น
2. ดินสอ
3. ยางลบ
4. ปากกาสี/ดินสอสี (อย่างน้อย 6 สี)

สี

กับการจดจำของแบรนด์
กับการจดจำของสมอง

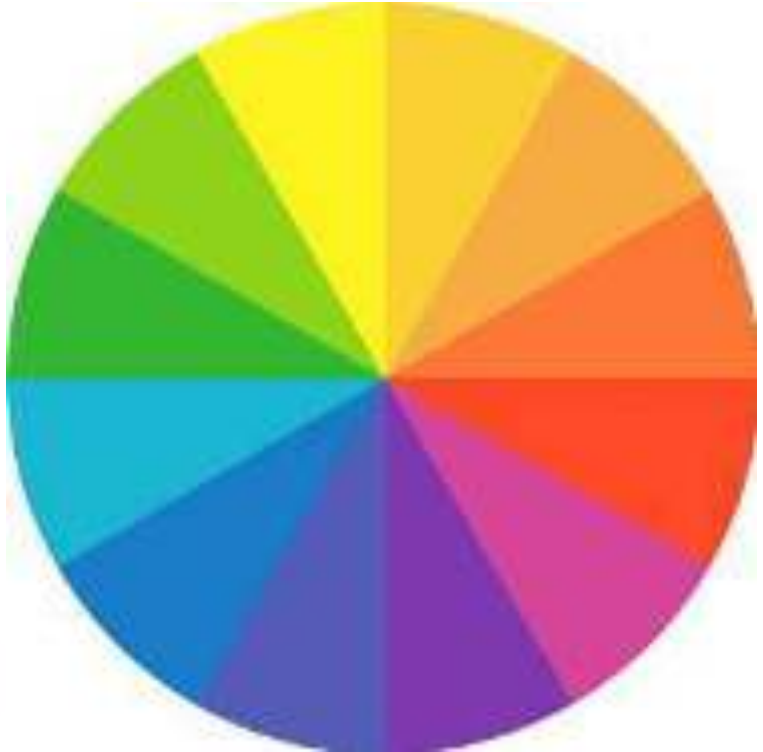

สีกับการจดจำของแบรนด์

องค์ประกอบ THINKMAP

1. แก่นเรื่อง (Central Idea)
2. หัวข้อหลัก กิ่งแก้ว
3. หัวข้อรอง กิ่งก้อย
4. หัวข้อย่อย กิ่งฝอย

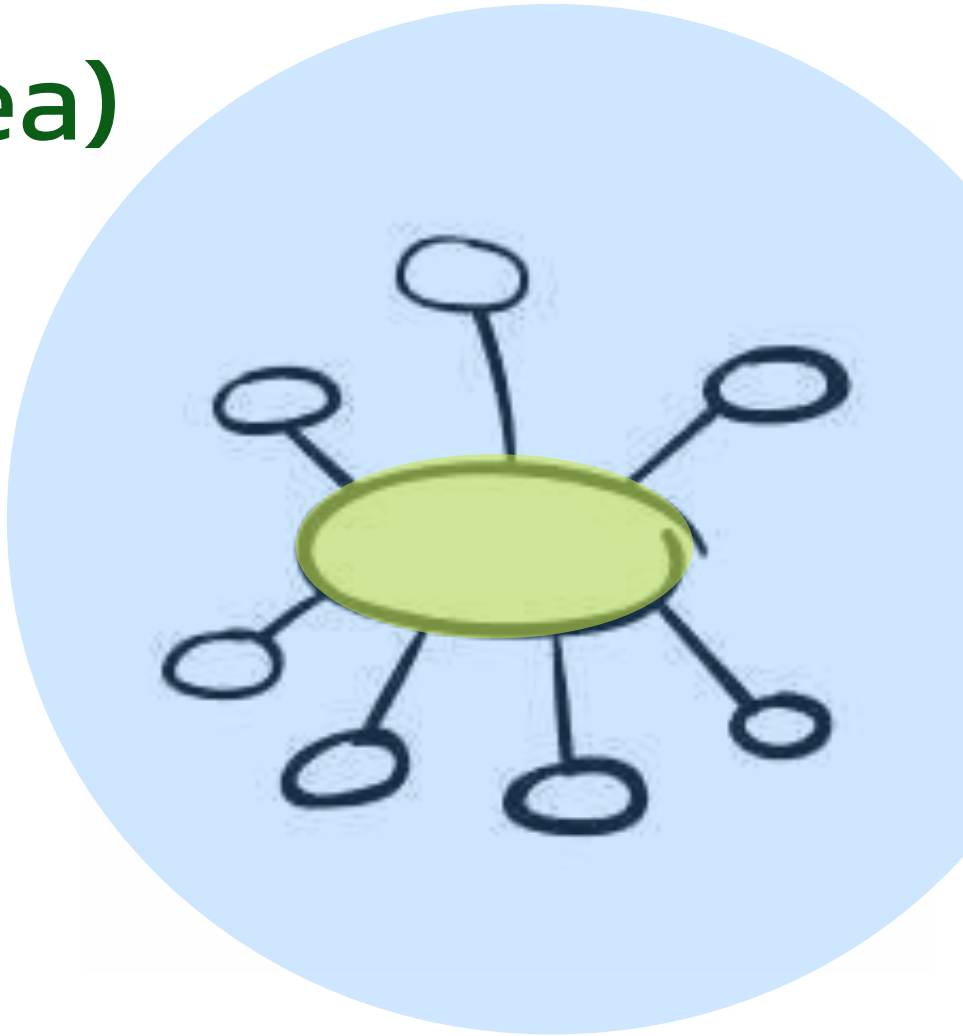

DOLOR
FOURTH IDEA
FIRST IDEA
MY MIND MAP
THIRD IDEA
SECOND IDEA
IPSUMIT
LOREM

THINKMAP

Easy Step

THINKMAP®

วาง “แก่นเรื่อง”

Central Idea

หัวข้อ ไม่กว้าง และไม่แคบจนเกินไป

Easy Step THINKMAP

1. เริ่มจากคิด “**แก่นเรื่อง**" (Central Idea)
2. คิด **ประเด็นหลัก** (กิ่งแก้ว) ให้ครบทุกประเด็นก่อน
3. จากนั้นให้คิด **ประเด็นรองและ ประเด็นย่อย** (กิ่งก้อยและกิ่งฝอย) โดยเริ่มจากกิ่งแก้วที่ 1 (เขียนวนตามเข็มนาฬิกา)

***ต้อง....เขียนในระดับสายตา

THINKMAP®

แผนที่ความคิดต้อง....เขียนในระดับสายตา

THINKMAP
ดอกไม้
ชุมเดช
กิ่งแก้ว
กิ่งแก้ว
กิ่งแก้ว
กิ่งก้อย
กิ่งก้อย
กิ่งฝอย
กิ่งฝอย
กิ่งฝอย

เขียนในระดับสายตา

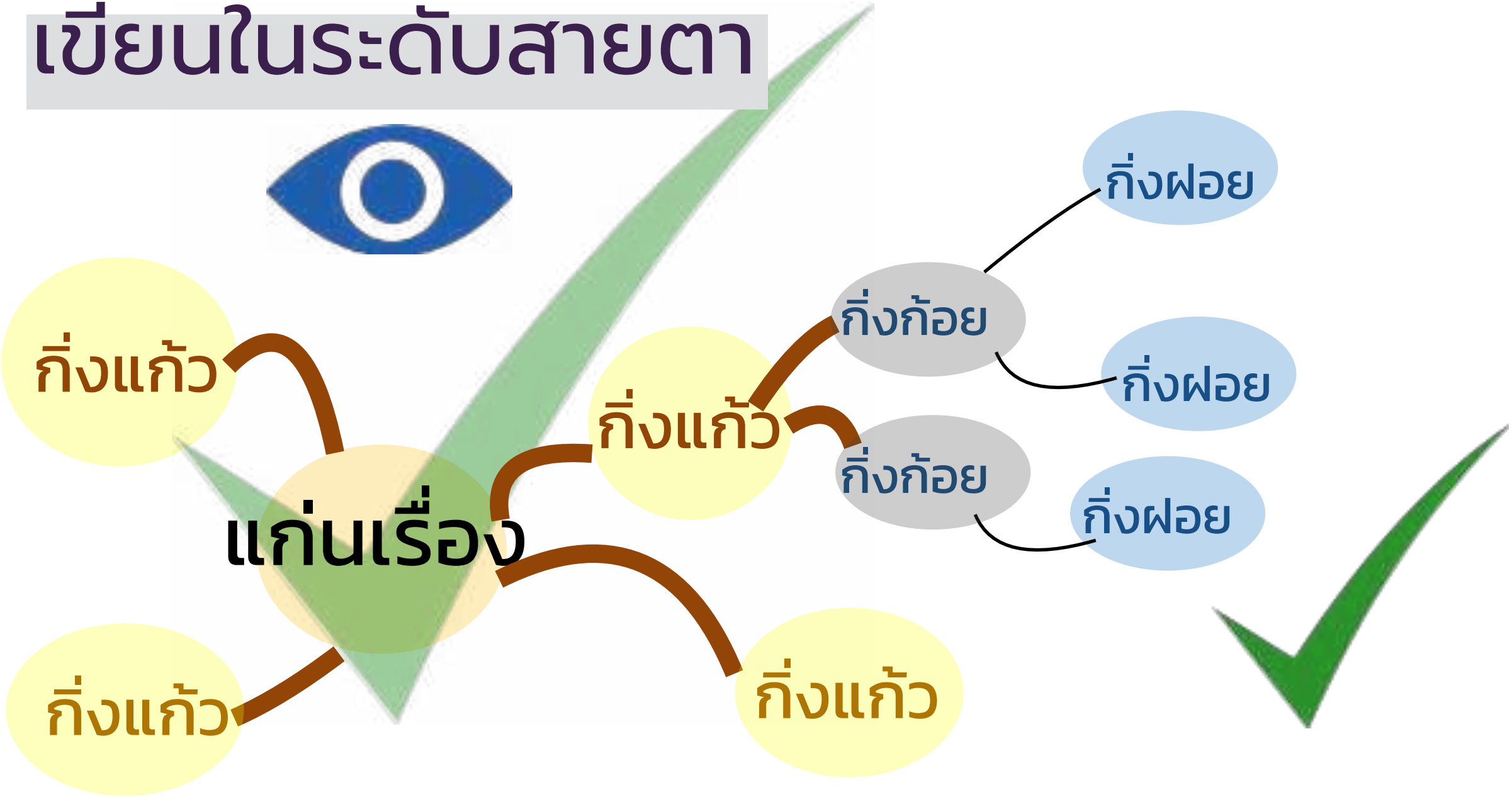

THINKMAP

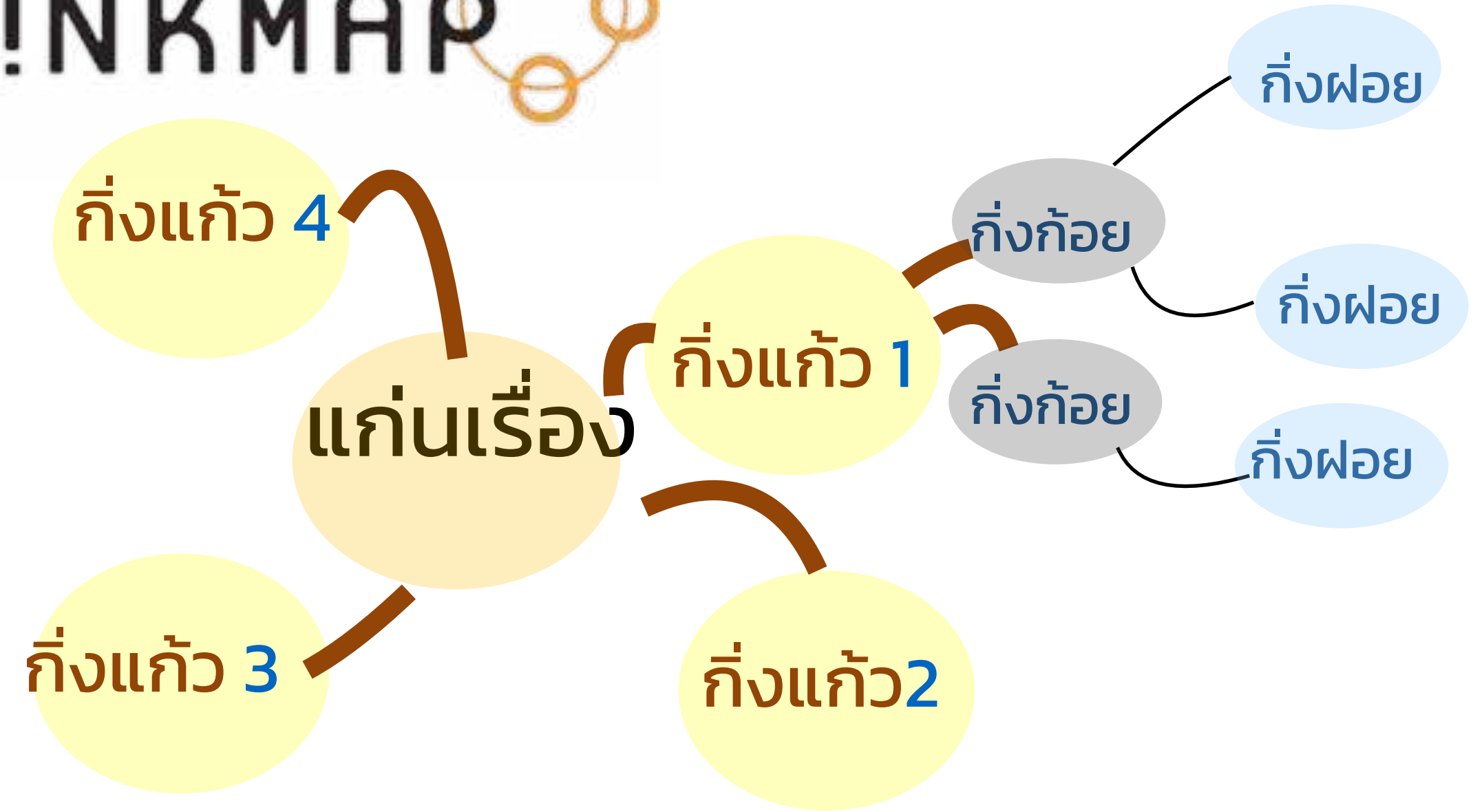
กิ่งแก้ว 4
แก่นเรื่อง
กิ่งแก้ว 1
กิ่งก้อย
กิ่งฝอย
กิ่งก้อย
กิ่งฝอย
กิ่งแก้ว 3
กิ่งแก้ว2

ออกแบบความคิด

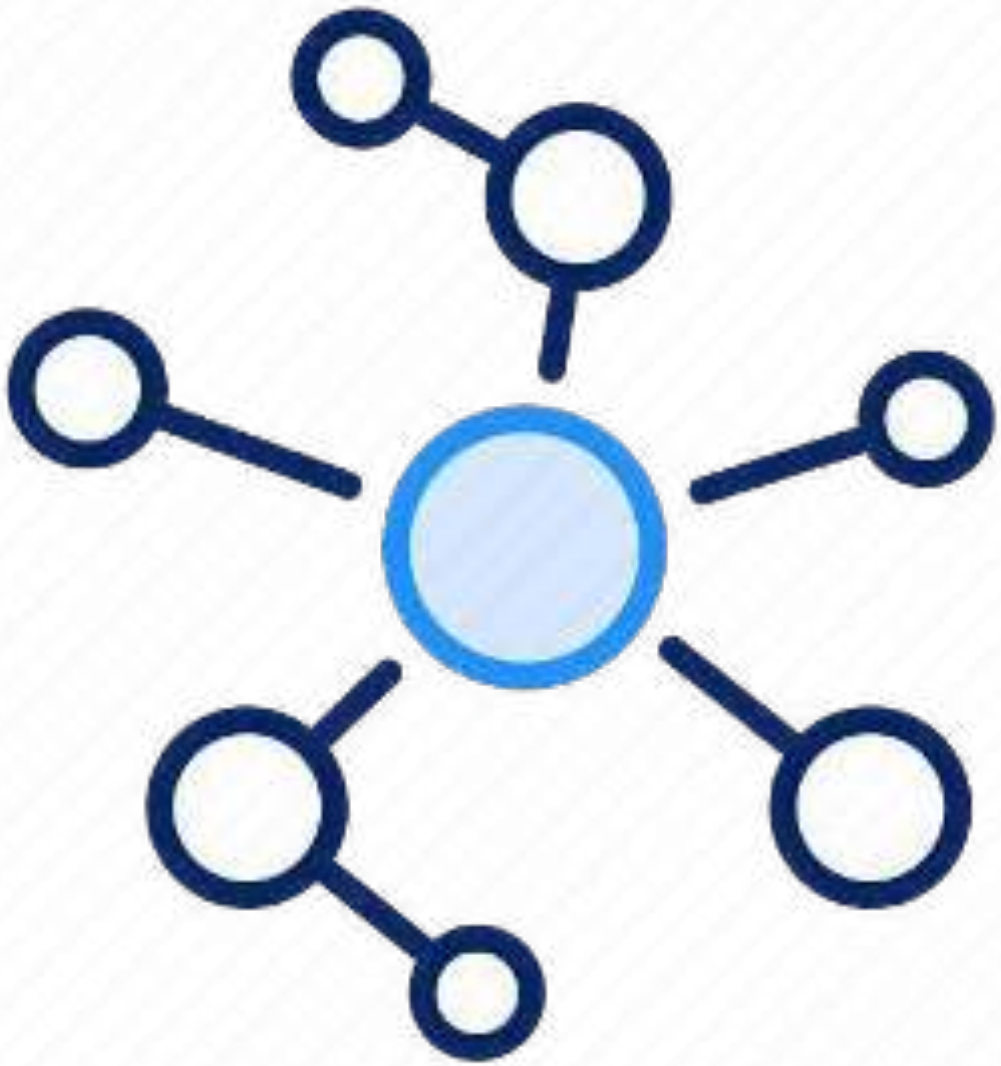

ตัวอย่าง

TH!NKMAP

ตัวอย่าง THINKMAP

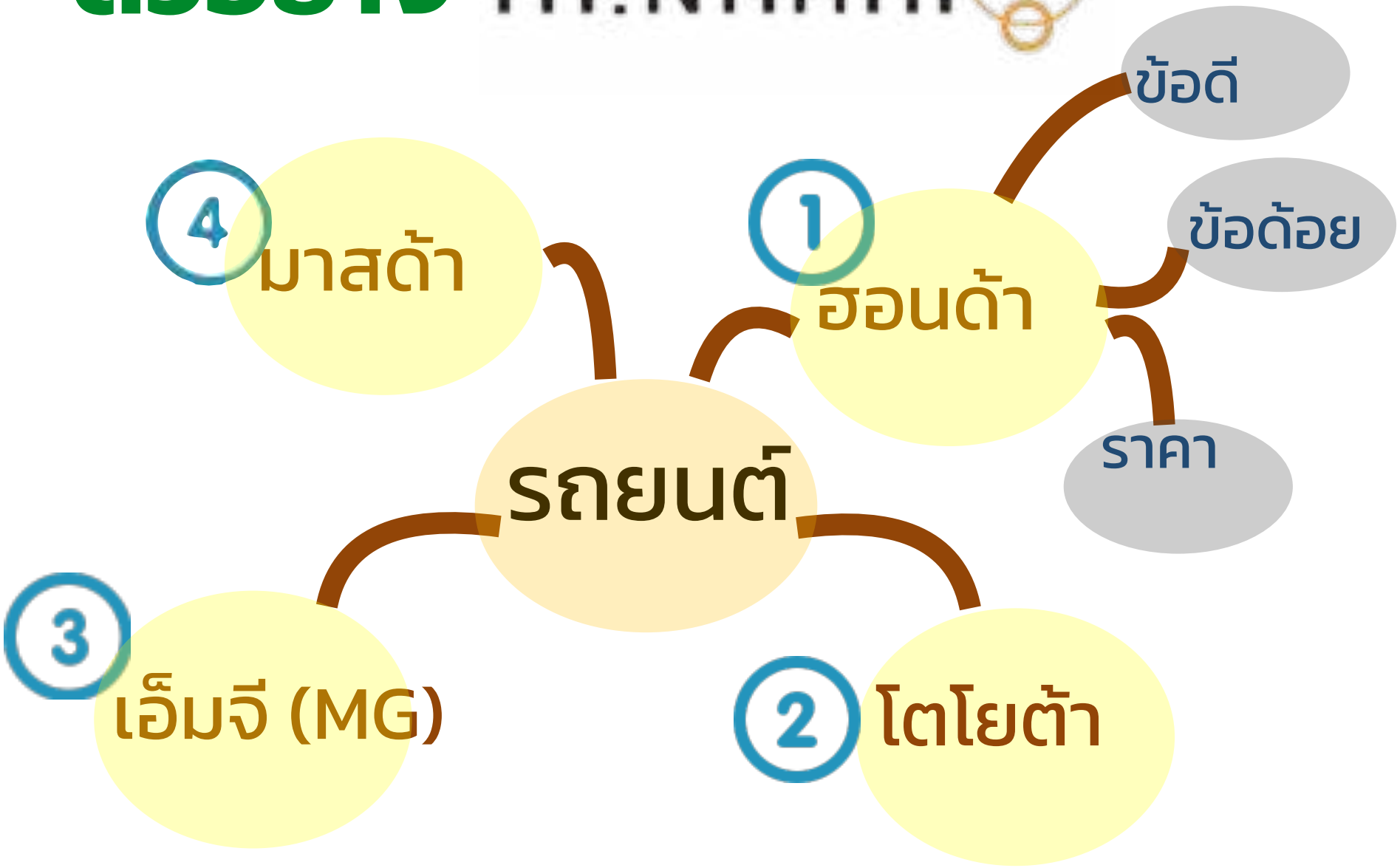

ตัวอย่าง

THINKMAP

ตัวอย่าง

THINKMAP

THINKMAP

ตัวอย่าง

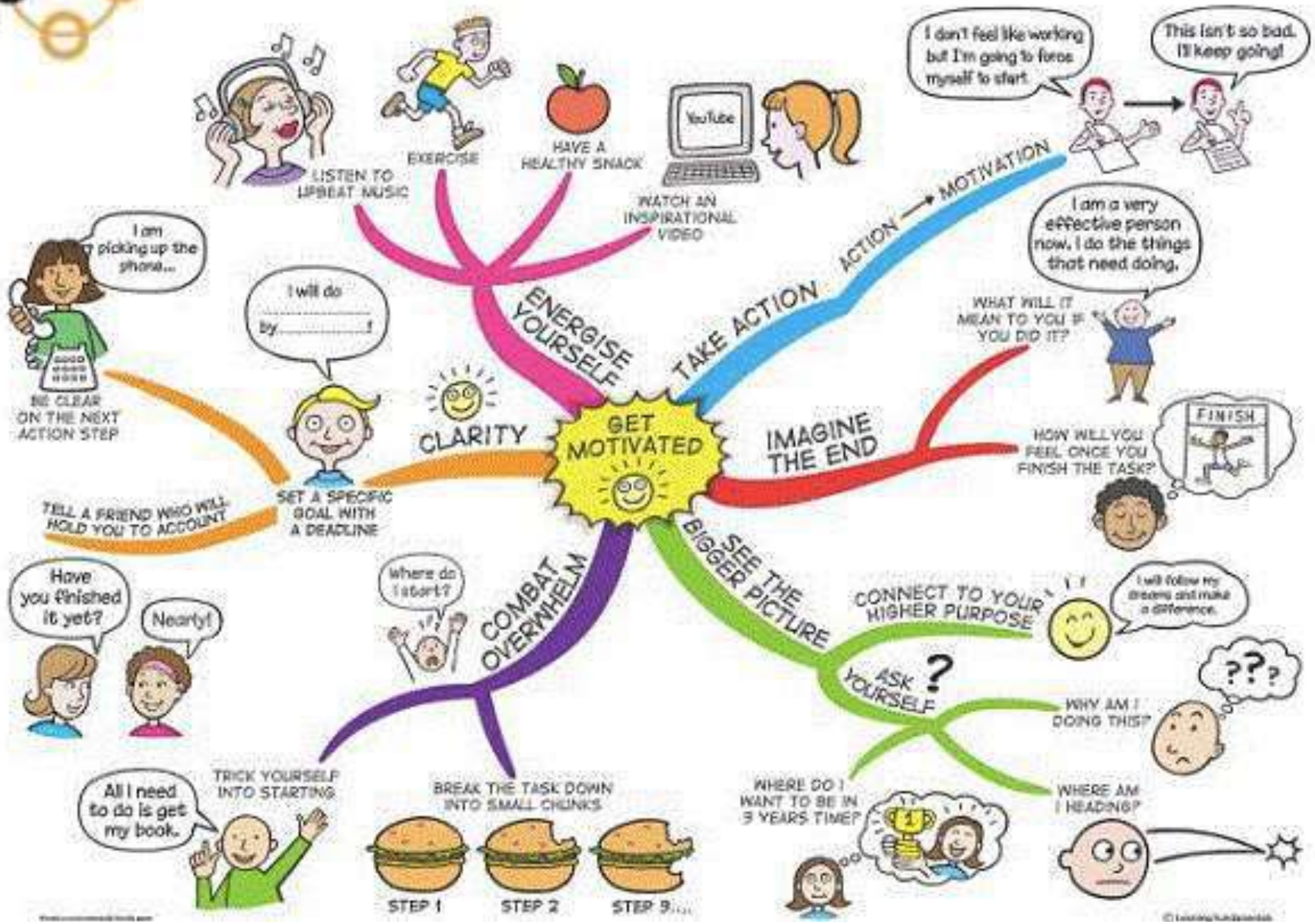

วาดภาพประกอบเพิ่มความจำสมอง

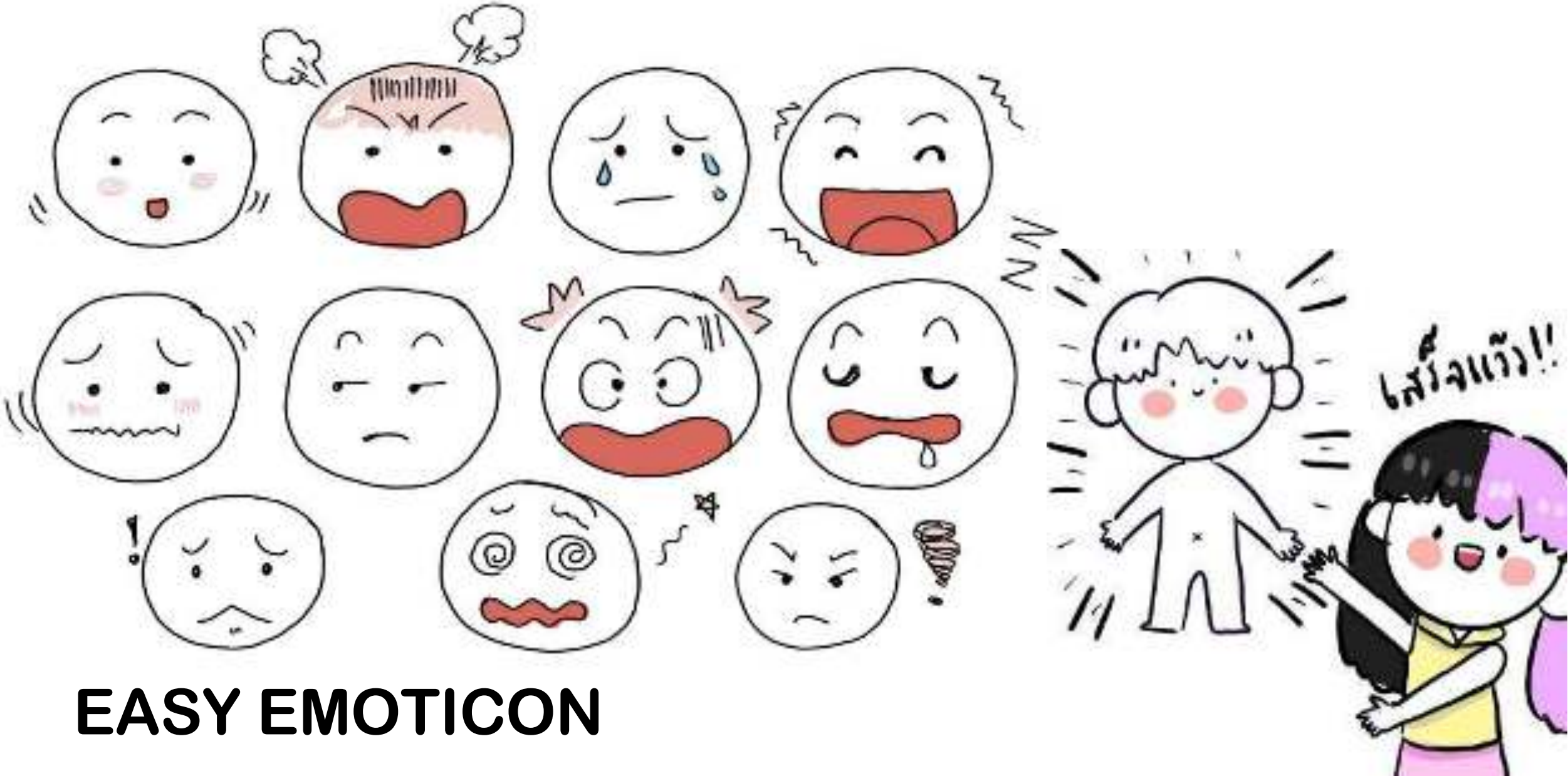

EASY EMOTICON

WORKSHOP

THINKMAP

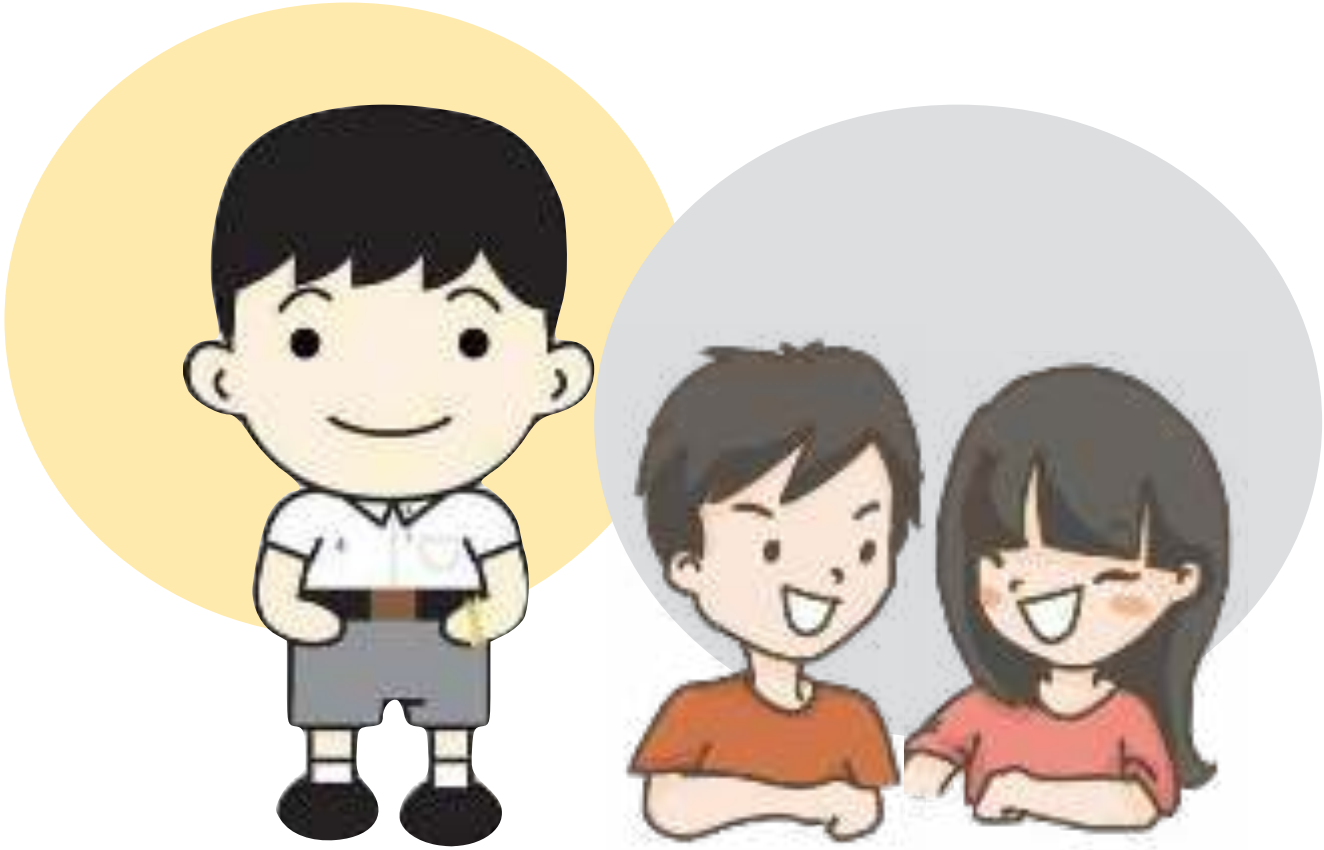

แผนที่ความคิด

ตัวอย่าง

การออกแบบแผนที่ความคิดโดยใช้โปรแกรม

THINKMAP

THINKMAP

โครงการอ่านท้องให้น้องเนื่องเท้า
จังหวัดลพบุรี
THINKMAP
RIECE

THINKMAP

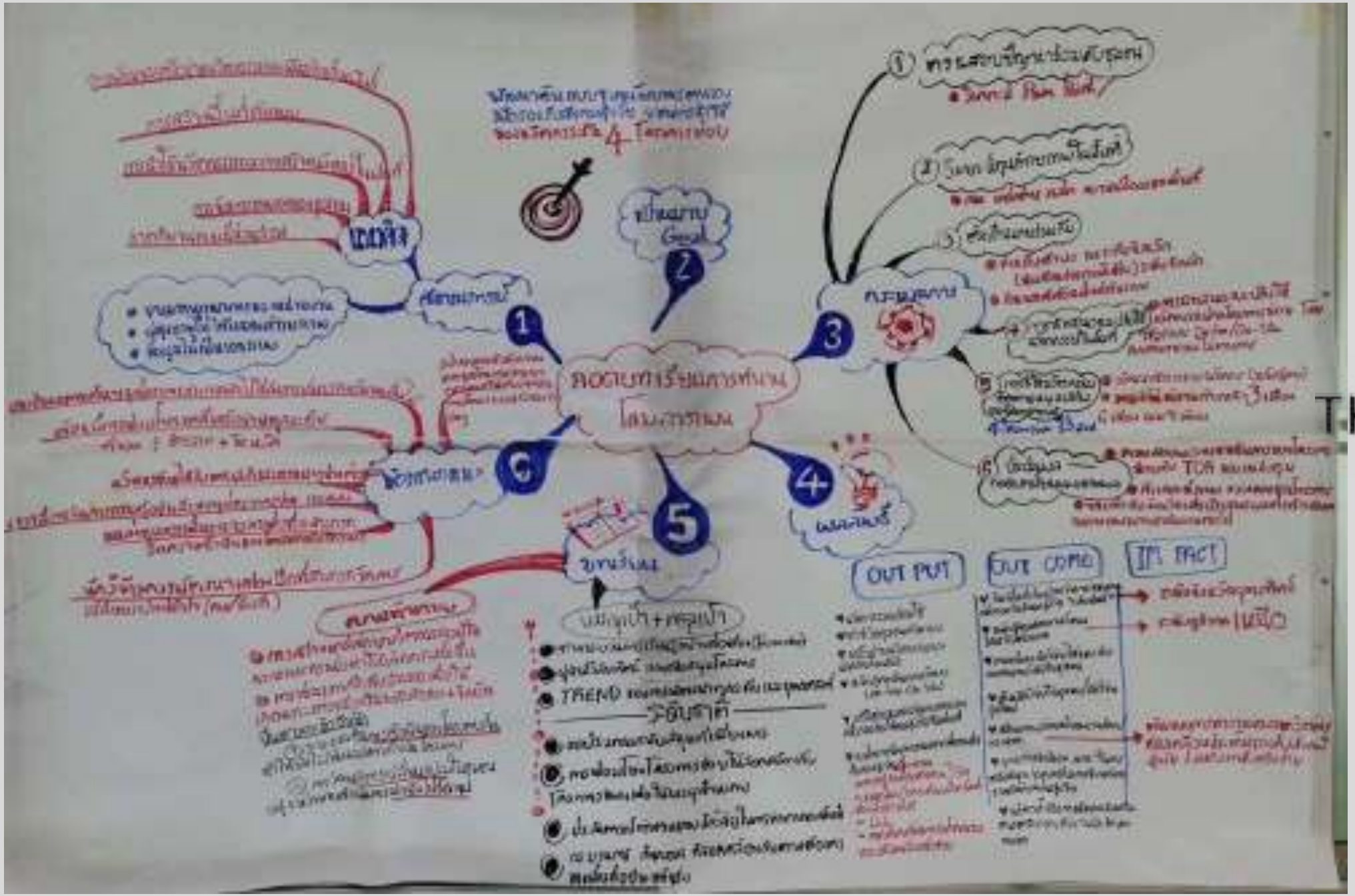

THINKMAP

ตำบลหาดสองแคว
อุตรดิตถ์
ตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ
ต้องมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
ขับเคลื่อนกระบวนการ พรอ. ควบคู่ไปกับ
ตำบลจัดการสุขภาพแบบ 5 ด้าน
ปัจจัยเสี่ยงสนับสนุน
ปัจจัยความสำเร็จ
ผลลัพธ์
กระบวนการ
วิธีการ
วัตถุประสงค์
ความเป็นมาการพัฒนา
ปัญหาสถานการณ์ปัญหา
1. มีภาคีเครือข่าย
2. มีการดำเนินการ 5 ยุทธศาสตร์
3. มีสถิติการเสียชีวิตด้วยโรค NCD
4. พบสารเคมีในเลือดกลุ่มวัยทำงานสูง
5. เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
1. เราจะลดพฤติกรรมเสี่ยงในการเกิดโรคได้อย่างไร
2. เราจะส่งเสริมสุขภาพ ประชาชน มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพได้อย่างไร
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพตนเอง
3. อัตราป่วยด้วยโรค NCD และ Suis ลดลง
1. ทบทวนผลปีก่อน
2. ทำประชาคม
3. ทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา
4. ดำเนินการตามแผนงาน
5. สรุปผลและคืนข้อมูลสู่ชุมชน
ใช้กระบวนการ พรอ. ขับเคลื่อน พรท. ในการจัดการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการทั้ง 5 ด้าน
1. ผลว. อายุยืนมากขึ้น
2. ผู้ป่วย DM/HT ลดลง
3. กลุ่มเสี่ยงสารเคมีเลือดลง
4. รายได้เจ้าบ้าน ปชช. มากขึ้น
5. ผลว. ได้รับการบริการสุขภาพ
1. ผู้นำชุมชนและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ
2. จนท. มีศักยภาพ ความพร้อมในการปฏิบัติงาน
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงาน

TH!NKMAP

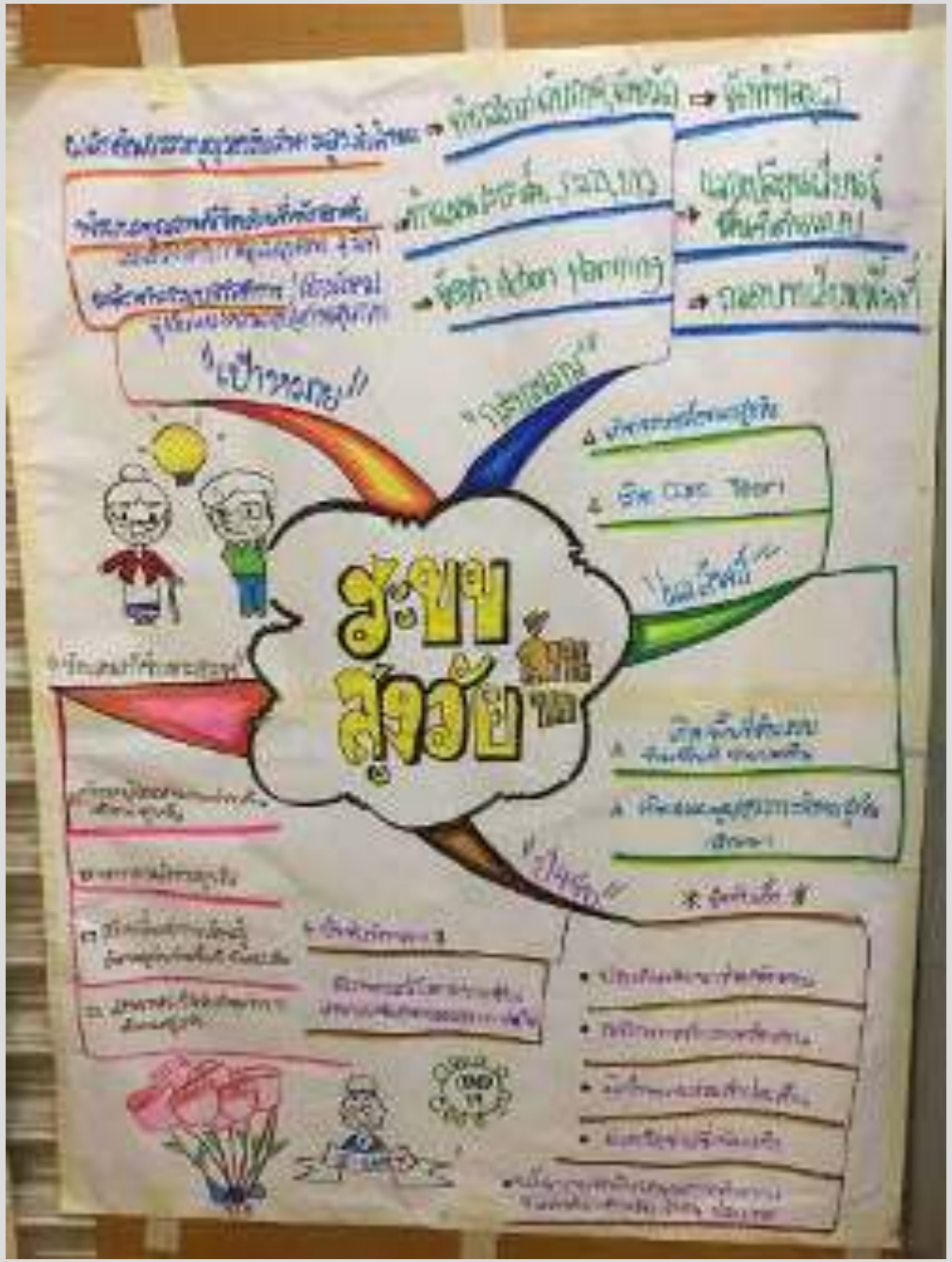

THINKMAP

THINKMAP

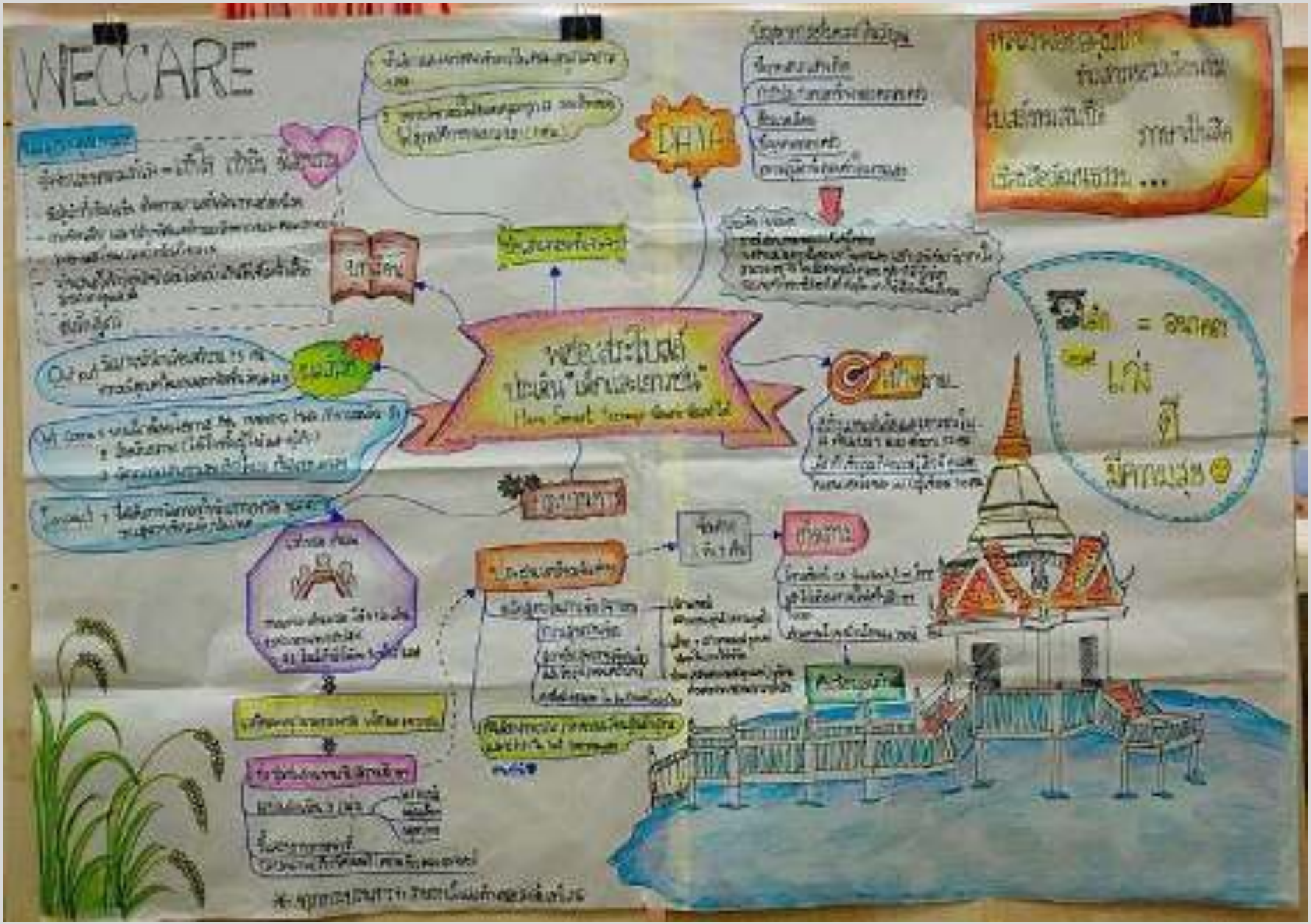
WECCARE

THINKMAP

Go 2 Know Investment in Stock

by... อ.กิ๊ว

ความหมายการลงทุน

หุ้น = หุ้นส่วนธุรกิจ

ซื้อหุ้น = ซื้อธุรกิจ

UNDER / OVER VALUE

ทำไมต้องลงทุน

การลงทุนมี "ความเสี่ยง" แต่ "การไม่ลงทุน" เสี่ยงกว่า..

3. PASSIVE INCOME

2. เงินลงทุน

1. รายได้จากงานประจำ

เปลี่ยนจาก รายรับ - รายจ่าย = เงินออม

เป็น รายรับ - รายจ่าย - เงินลงทุน = รายจ่าย

เงินออม

สำเร็จด้วยวินัย

"พร้อม หรือยัง"

A S R

ANALYSE THOROUGHLY

SELECT STRONG COMPANY

RETURN

คาถาเศรษฐี

เวลา

ปลอดภัย

เติบโต

SET MAI

หุ้น

WHICH ONE ?

จะเข้าใจ หุ้น

ราคาหุ้น

ราคาหุ้นไม่ดีก่อน

ตลาดกำไร "แต่งตัวกำไร หรือตลาดทุน"

วิเคราะห์ฐานะการเงิน

ASSET

DEBT

EQUITY

Net PROFIT

วงกำไรขาดทุน

SALES

วงกรรมสิทธิ์เงินสด

CASHFLOW from OPERATION

CASHFLOW from INVESTMENT

CASHFLOW from FINANCING

PICR

STATEMENT OF FINANCIAL POSITION

STATEMENT OF PROFIT OR LOSS

STATEMENT OF CASH FLOW

FINANCIAL RATIO

อัตราส่วนทางการเงิน

% ROE > 15% ต่อปี

% Net Profit MARGIN

DE < 1

เริ่มต้นลงทุนหุ้นยังไงดี?

> ออมเงินสำรองฉุกเฉิน

> DCA ซื้อเฉลี่ยต้นทุน

> % Dividend Yield

> หลีกเลี่ยงการเก็งกำไร

INSTRUCTOR Profile

B.ENG & M.ENG in ELECTRICAL ENGINEER @ CU

MBA @ NIDA

FINANCIAL CERT.

INVESTMENT PLANNER 077049

CFP

CLEAR GOAL.

หุ้นเด่น

ธุรกิจชัด

30 - 4x%

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง

วางระบบการจัดการ
ห้องเรียนปรับเปลี่ยนใหม่

ภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่

THE NEW NORMAL ERA

24 มิถุนายน 63

ห้องประชุมคณะ ชั้น 2
อาคาร ศึกษาวิทยาการ ตึก 1
เวลา 13.00 น.

ดร.จตุพร วศินภัทรชัยกุล

1

2

3

4

THINKMAP

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
1
2
3
4
ภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่
THE NEW NORMAL ERA
19 มี.ค. 63
ดร.จตุพร วิศิษฏโชติอังกูร
ลพบุรี
THINKMAP

25 มี.ค. 65

1

(ก่อนเปิด สพฐ.)

Physical Distancing

3

ประสาทเชื้อโรค

รักษาระยะห่างด้านน:

การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ดร.จตุพร วัฒนไชยรัตน์

ก้าวสู่ยุคการศึกษาใหม่
ภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่
THE NEW NORMAL ERA

ห้องประชุมละไว ชั้น 2
สนง.ศึกษาธิการภาค 1
ลพบุรี

2

(ครูผลิต ศึกษา)

(บุคลากร/ครู/ผู้ปกครอง)

4

MOU

THINKMAP

ประสานงาน เสริมความรู้ ให้ผู้การรับเคลื่อนสิทธิ์ชนิดประกันสุขภาพ

เครือข่ายสาธารณสุขชุมชน จ.สตูล

ด้านการสร้างการรับรู้

ด้านการรับบริการร้องเรียน

ด้านการประสานงานทรัพยากร

ด้านการรับสิทธิ์ตามสิทธิ์

THINKMAP

THINKMAP

บันได สร้างสุข กาย ใจ เงิน

ต.บ้านร้อง อ.งาว จ.ลำปาง

THINKMAP

LAMPANG

① บริบทชุมชน ปัญหา

② วิธีคิดการพัฒนา

TPAR

- TEAM :
- PLAN :
- ACTIVITY :
- RESULT :

③ เป้าหมายที่ตั้งไว้

① เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 3 อ. 2 ส. (HL)

② เพื่อสร้างนวัตกรรม ลด ละ เลิก อุบายจากโรคเรื้อรัง

③ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้ชุมชน

④ กระบวนการ

① สร้างทีม : ชี้แจงที่มาที่ไป ทำแผนผังมีส่วนร่วม

② วางแผนร่วมกัน / จัดสรรงบ

③ จัดสรรบุคลากร / แต่งตั้งคณะทำงาน

④ ดำเนินกิจกรรมตามแผน

⑤ ประเมินผล

⑥ SWOT ANALYSIS

⑤ ผลลัพธ์

- Out Put
- Out Come
- Impact

⑥ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ / ข้อเสนอแนะ

- สำเร็จ
- ปัญหา : อุปสรรค
- What next ?

THINKING TOOL

2 ผังสาเหตุและผล
(Cause and Effect Diagram)

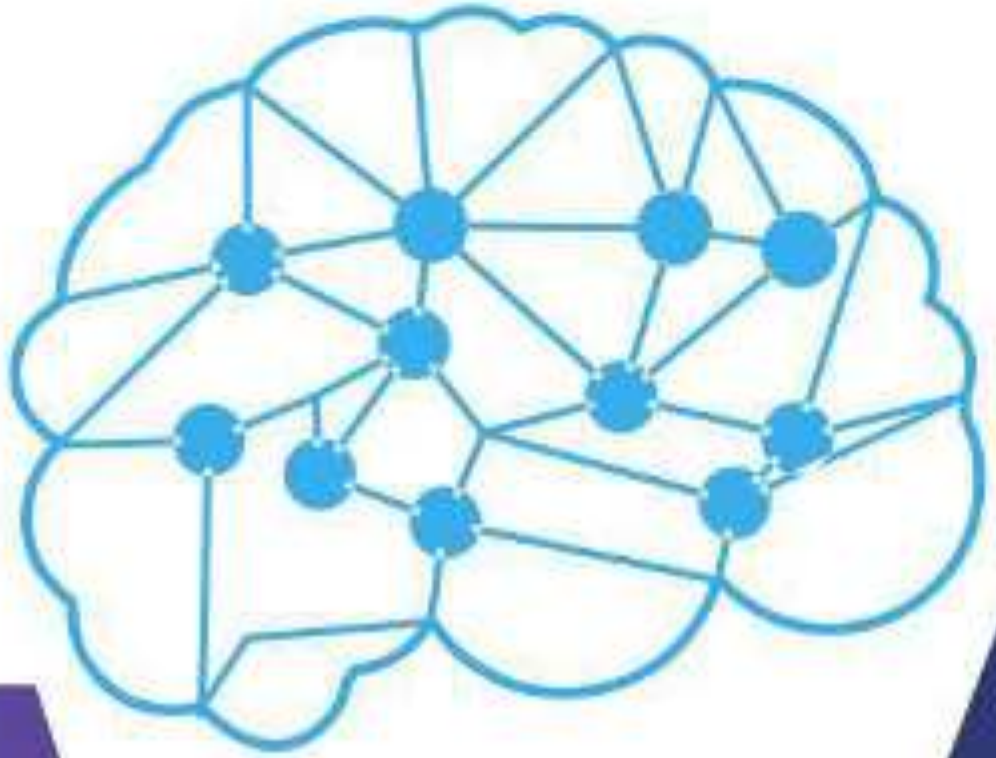

THINKING TOOLS

ปัญหาต้องแก้ที่สาเหตุ

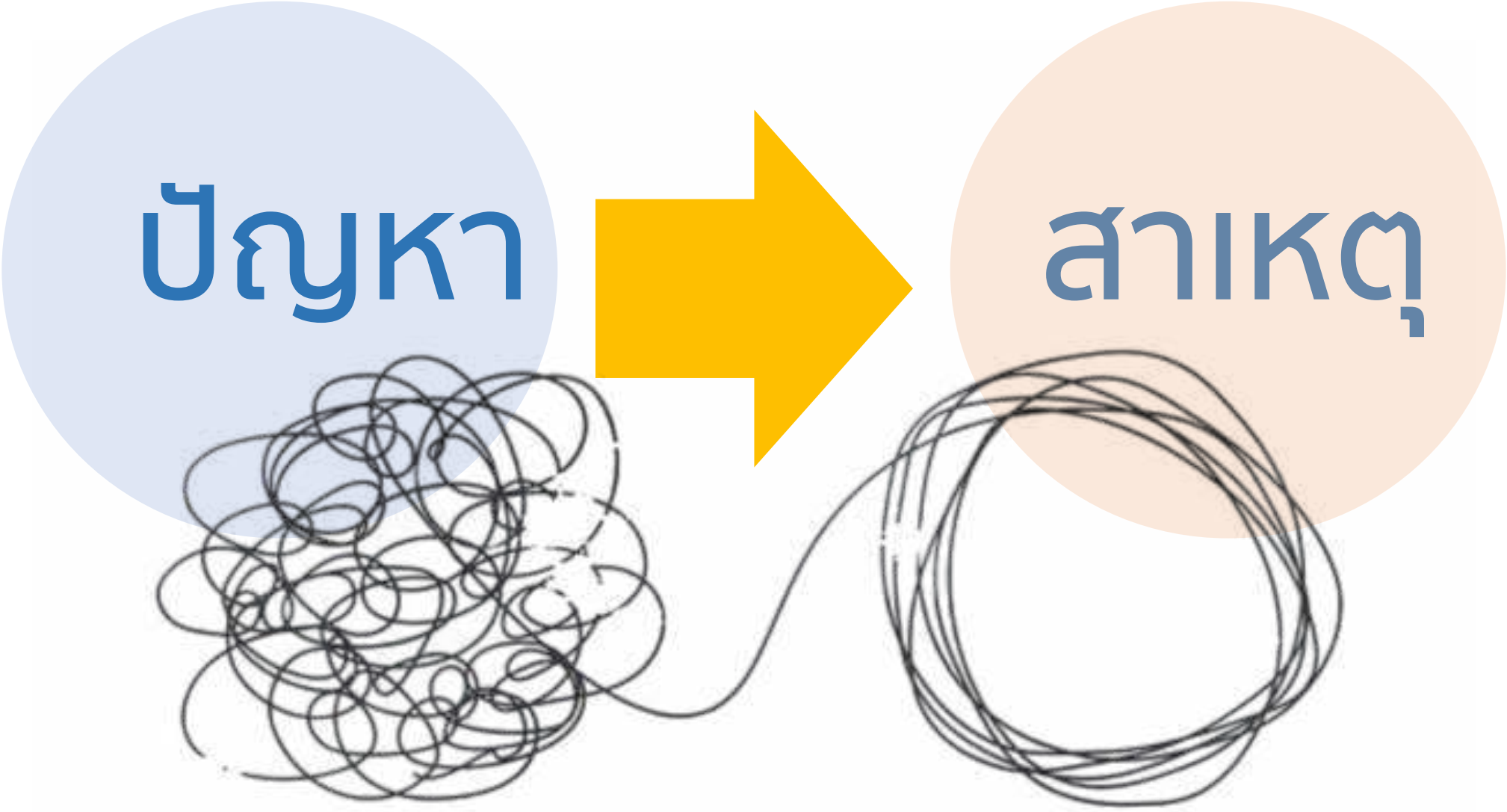

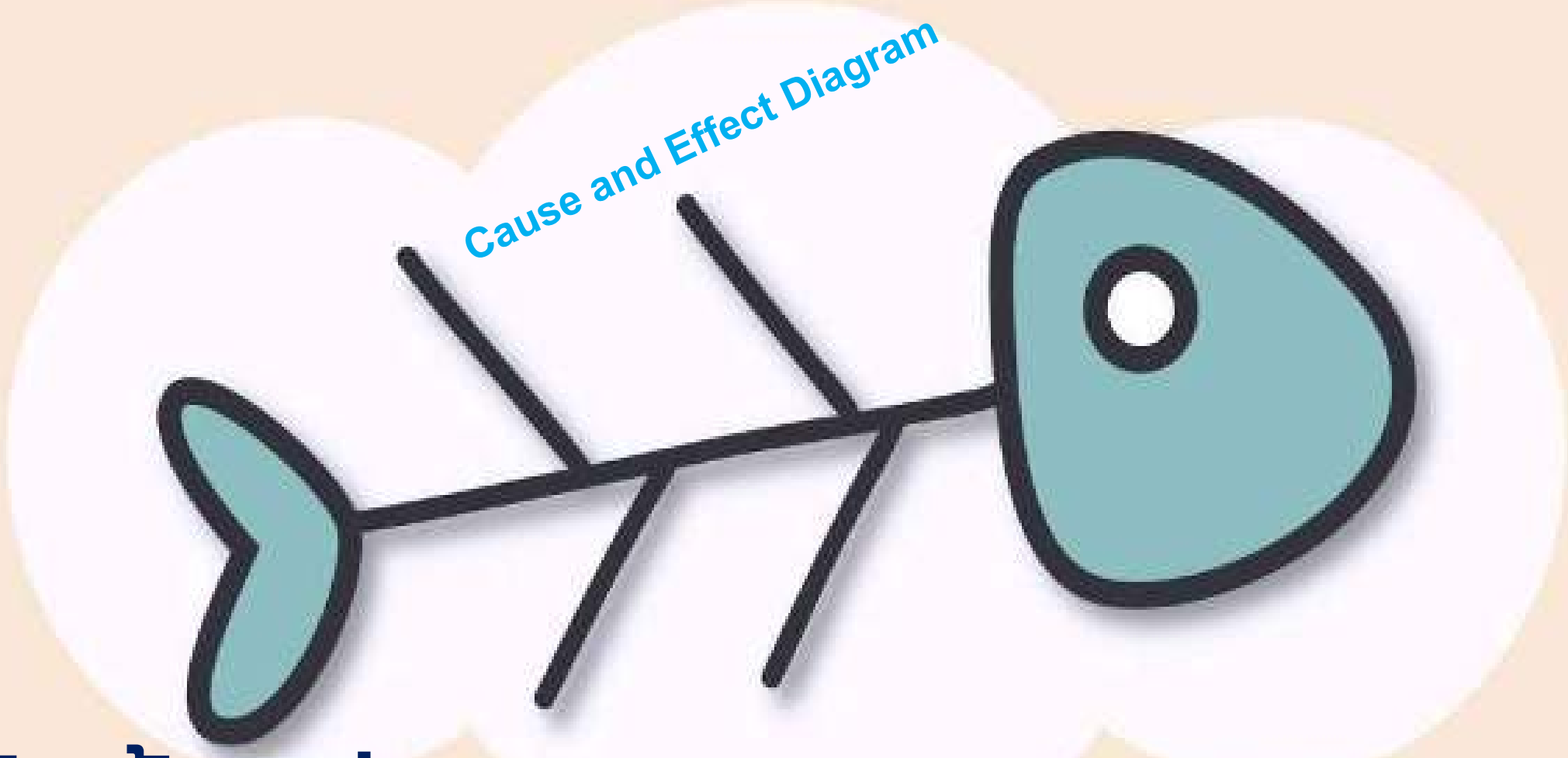

ผังก้างปลา แสดงความสัมพันธ์ของปัญหาหนึ่งปัญหากับสาเหตุหลายสาเหตุ

Cause and Effect Diagram

เพื่อหา Possible Cause

เราอาจเรียก Fish Bone Diagram or Ishikawa Diagram

คาโอรุ อิชิกาว่า,ศ.มหาวิทยาลัยโตเกียว (1943)

ความหมายของ Fish Bone

Cause and Effect Diagram

เป็นแผนผังที่ใช้แสดงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ ระหว่างสาเหตุหลายๆสาเหตุที่เป็นไปได้ ที่ส่งผลกระทบให้เกิด ปัญหาหนึ่งปัญหา

Cause and Effect Diagram

มุ่งเน้นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาโดยใช้หลักการถามว่า “ทำไม” (Why)

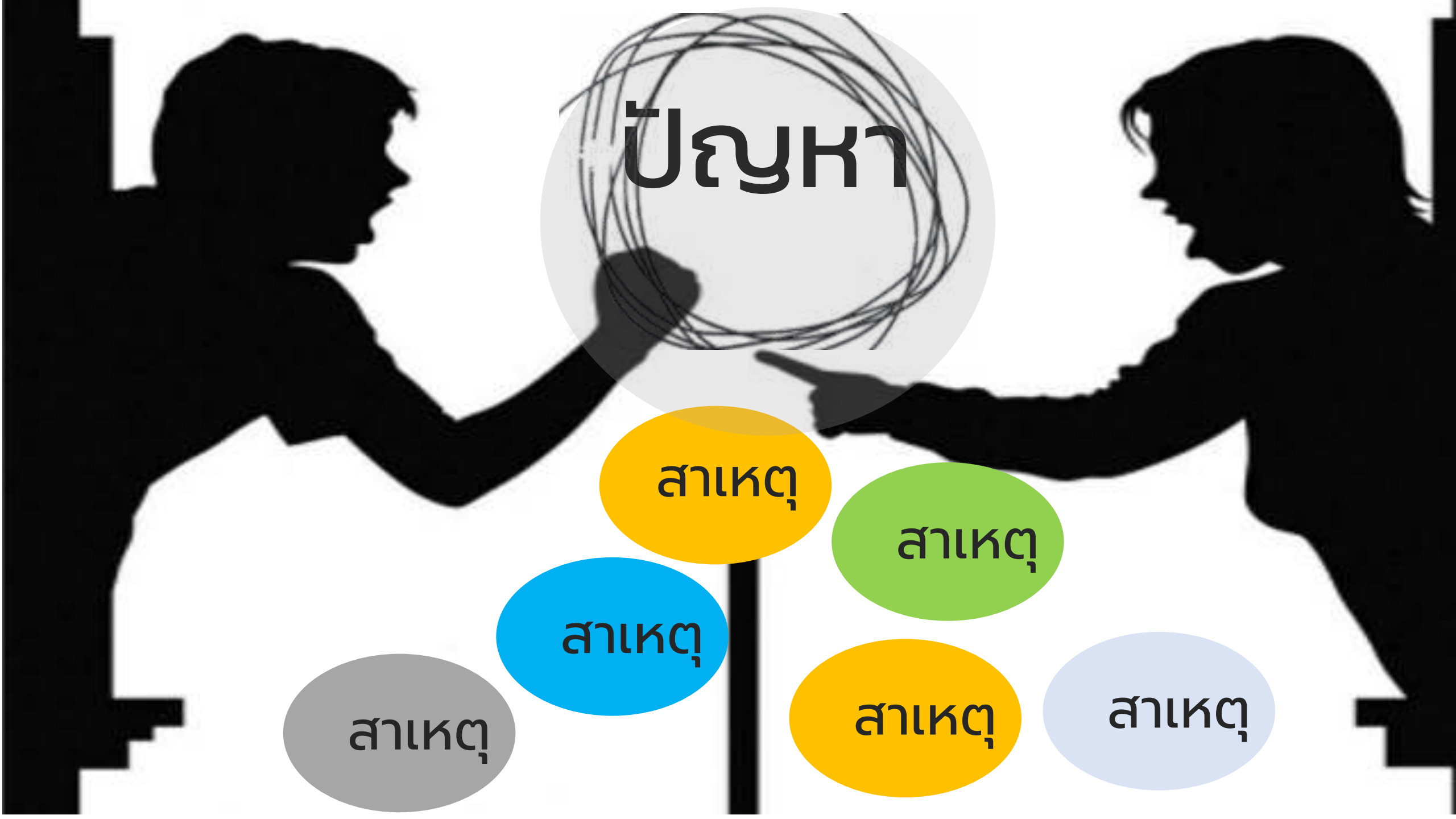
ปัญหา
สาเหตุ
สาเหตุ
สาเหตุ
สาเหตุ
สาเหตุ
สาเหตุ
สาเหตุ

Cause and Effect Diagram

FishBone เราจะใช้เมื่อไหร่?

1. ต้องการค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. ศึกษา ทำความเข้าใจภาพรวมของปัญหา

Cause and Effect Diagram

FishBone ทำอย่างไร?

1. กำหนดประโยค "ปัญหา" ที่หัวปลา
2. กำหนดประเด็นกลุ่มสาเหตุหลัก ที่ทำให้เกิด "ปัญหา"
3. ระดมความคิดในแต่ละกลุ่มสาเหตุ หา สาเหตุรอง และสาเหตุย่อย
4. จัดลำดับความสำคัญใน แต่ละกลุ่มสาเหตุ

Cause and Effect Diagram

การเลือกกลุ่มสาเหตุ

เลือกโดยการวิเคราะห์ร่วมกันหามติในการประชุม
เลือกโดยใช้ตารางจัตุรัสมากำหนดความสำคัญ

การใช้ตารางจัตุรัส มากำหนดความสำคัญ

A ดำเนินการง่าย ผลกระทบมาก

B ดำเนินการง่าย ผลกระทบน้อย

C ดำเนินการยาก ผลกระทบมาก

D ดำเนินการยาก ผลกระทบน้อย

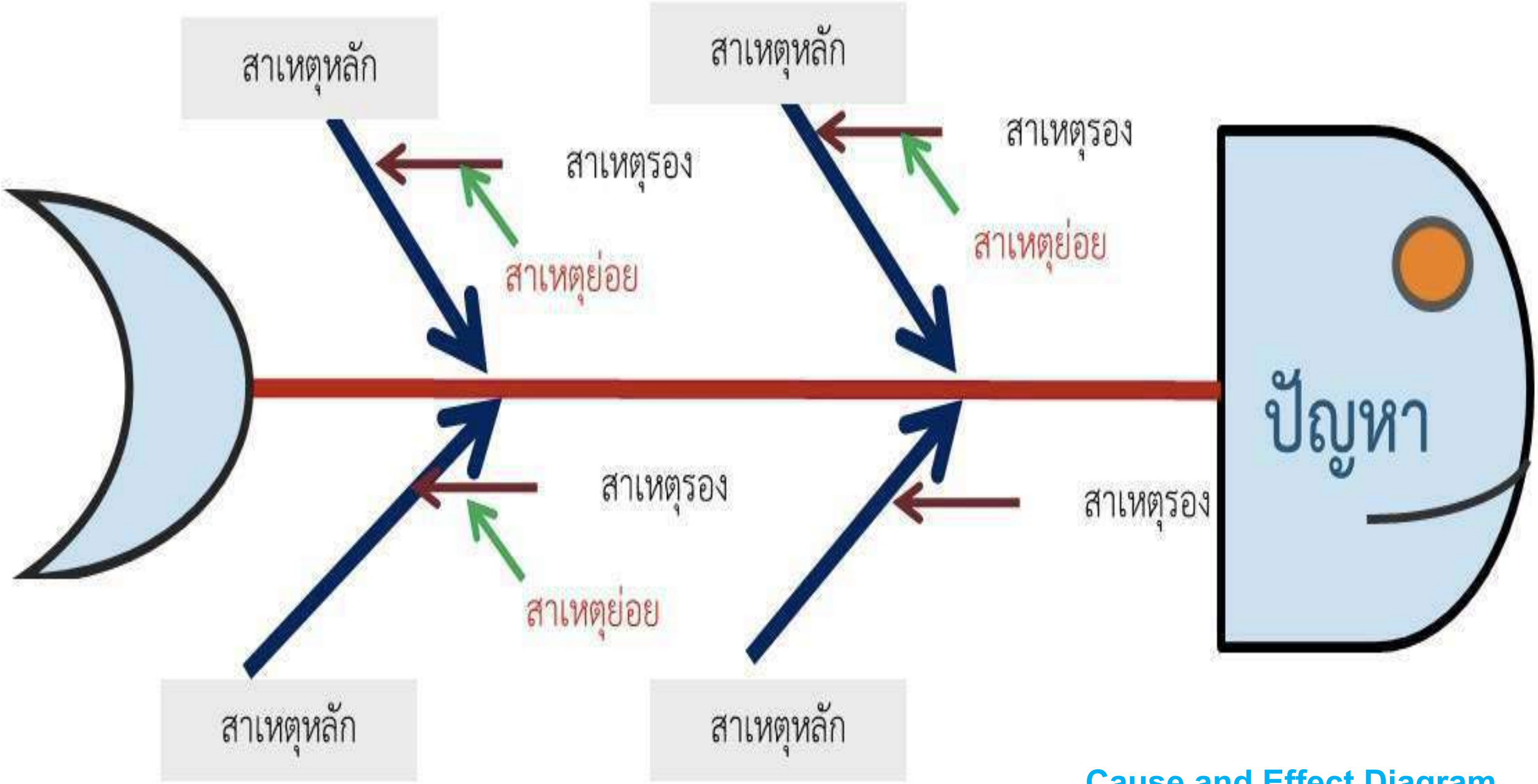

Cause and Effect Diagram

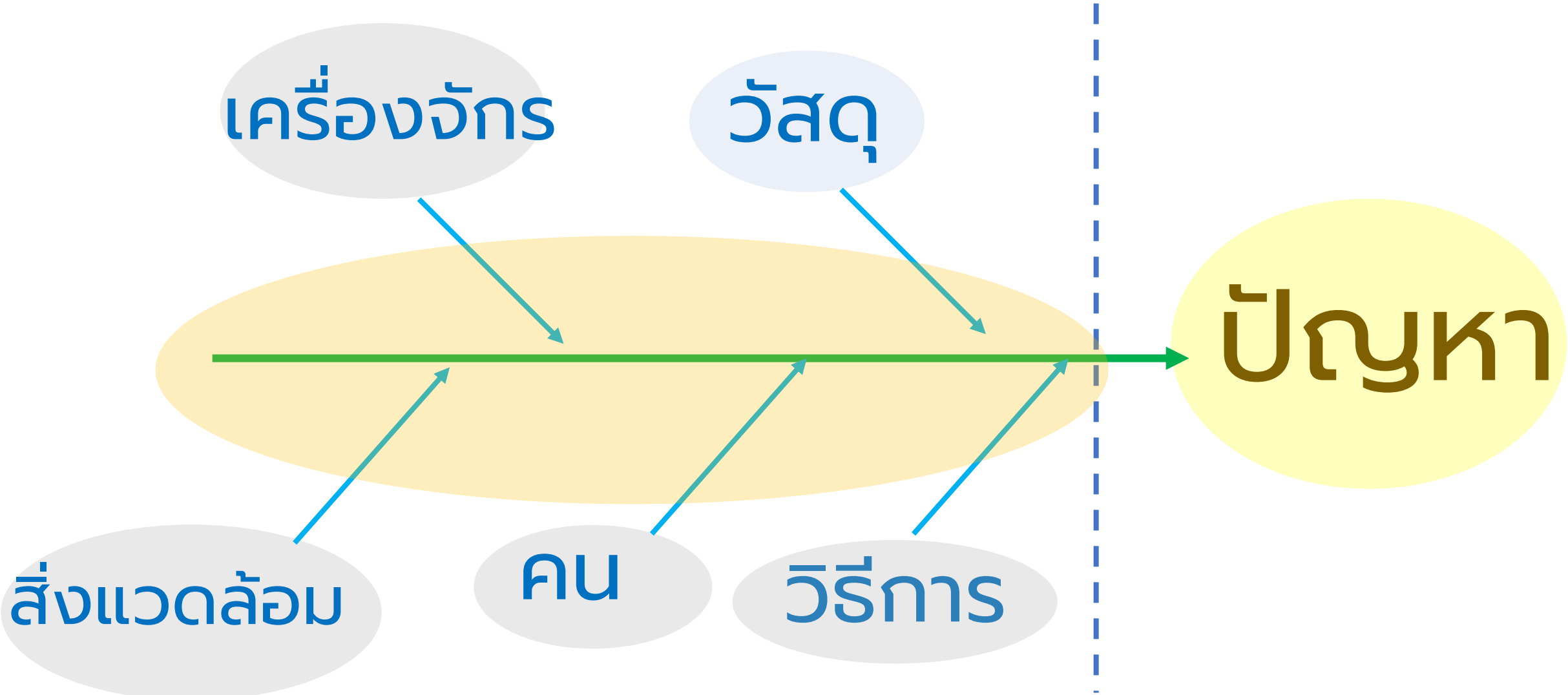

Cause and Effect Diagram

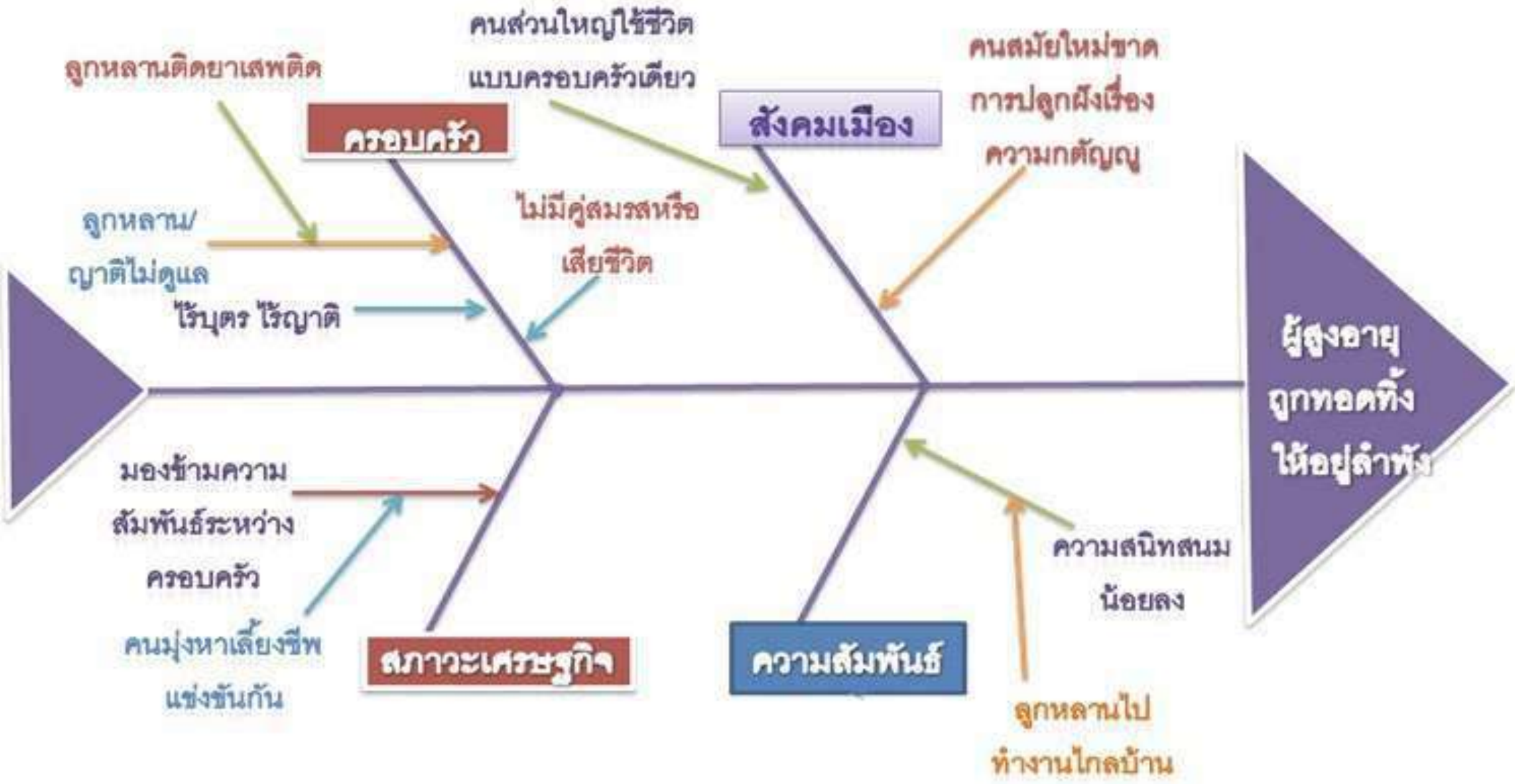
ลูกหลานติดยาเสพติด
คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิต
แบบครอบครัวเดียว
ครอบครัว
สังคมเมือง
คนสมัยใหม่ขาด
การปลูกฝังเรื่อง
ความกตัญญู
ลูกหลาน/
ญาติไม่ดูแล
ไม่มีคู่สมรสหรือ
เสียชีวิต
ไร้บุตร ไร้ญาติ
ผู้สูงอายุ
ถูกทอดทิ้ง
ให้อยู่ลำพัง
มองข้ามความ
สัมพันธ์ระหว่าง
ครอบครัว
ความสนิทสนม
น้อยลง
คนมุ่งหาเลี้ยงชีพ
แข่งขันกัน
สภาวะเศรษฐกิจ
ความสัมพันธ์
ลูกหลานไป
ทำงานไกลบ้าน

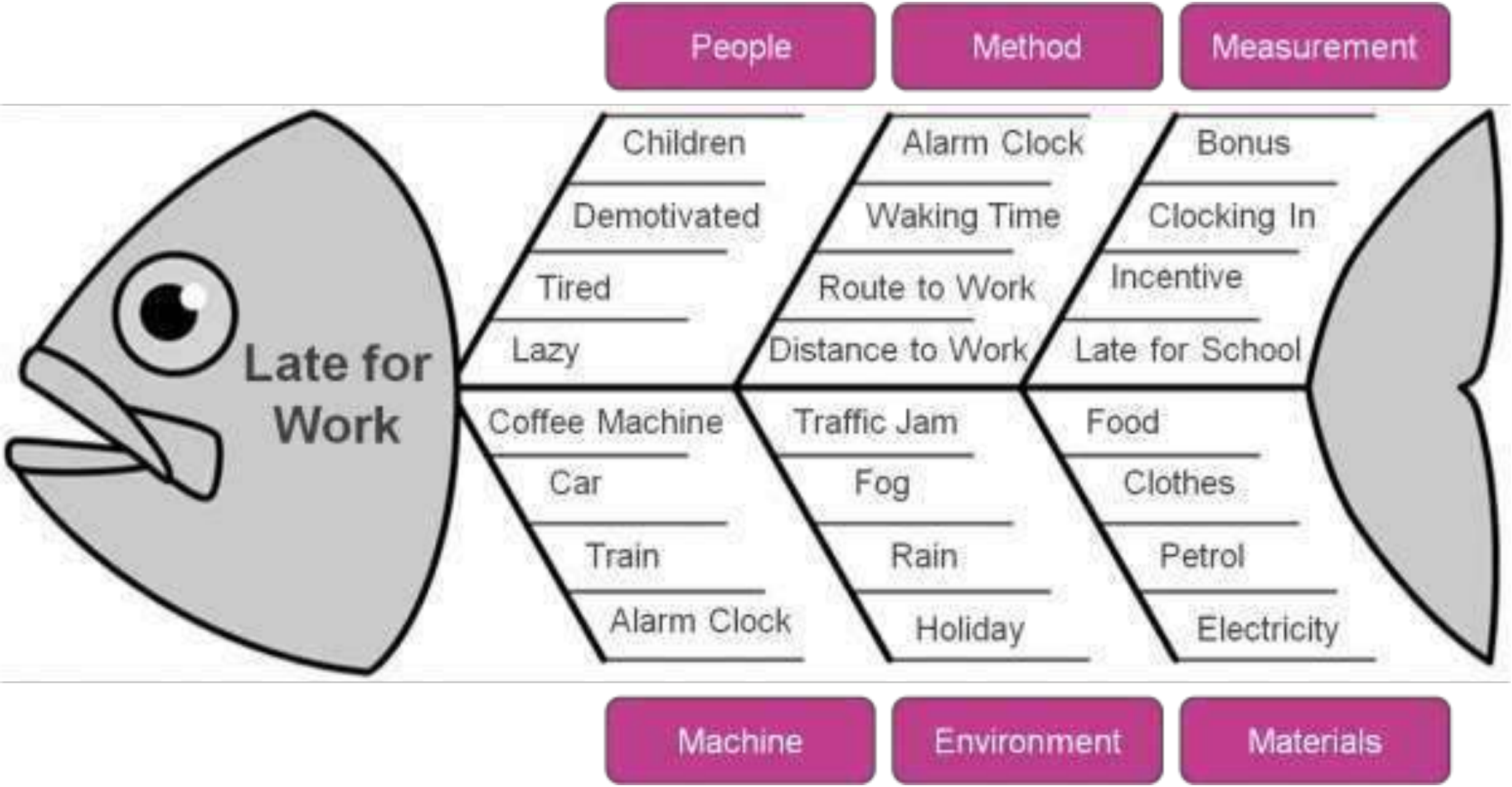

Cause and Effect Diagram

ตัวอย่าง

Cause and Effect Diagram

Cause and Effect Diagram

1

ตัวอย่าง 4M1E

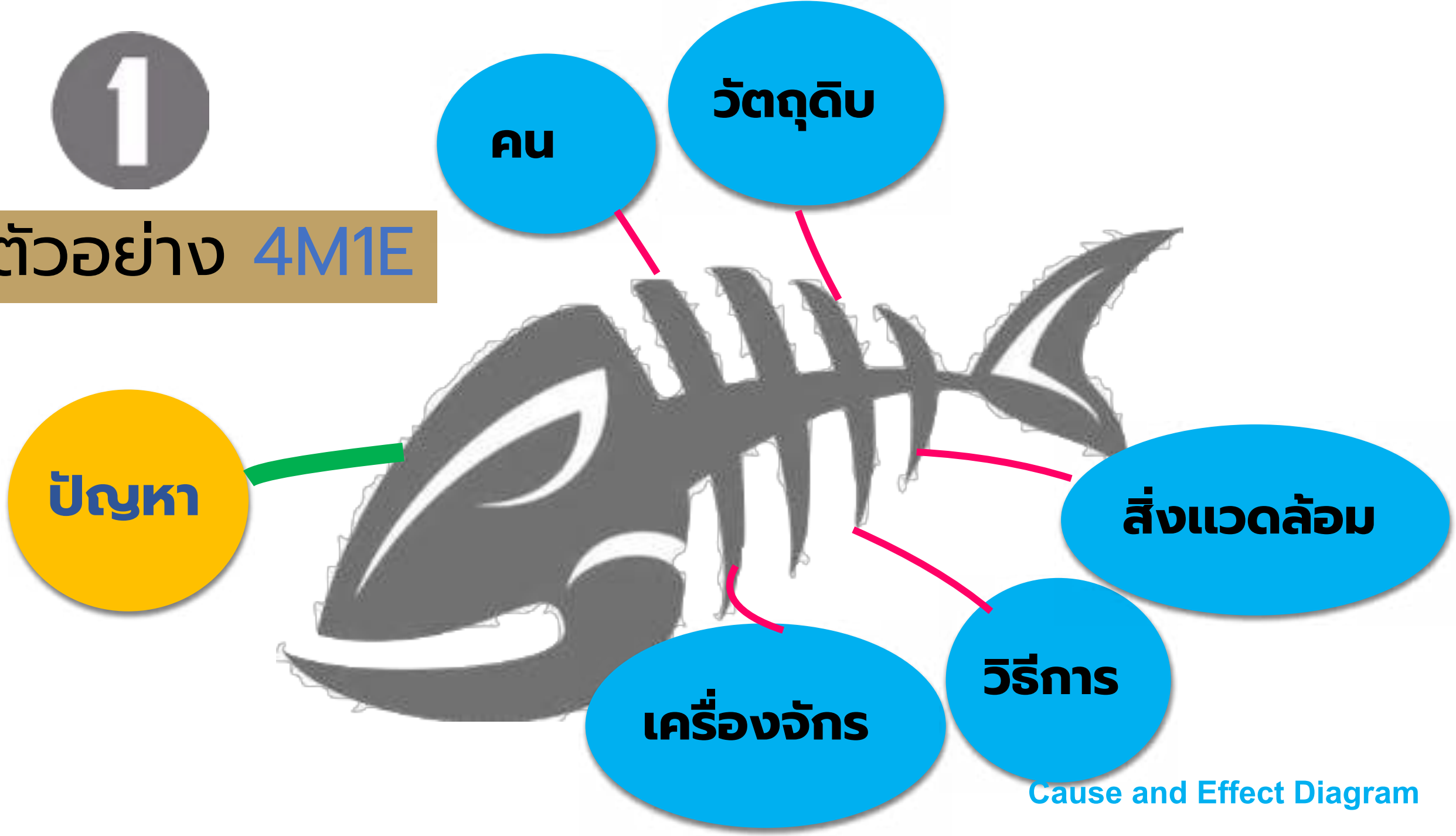

Cause and Effect Diagram

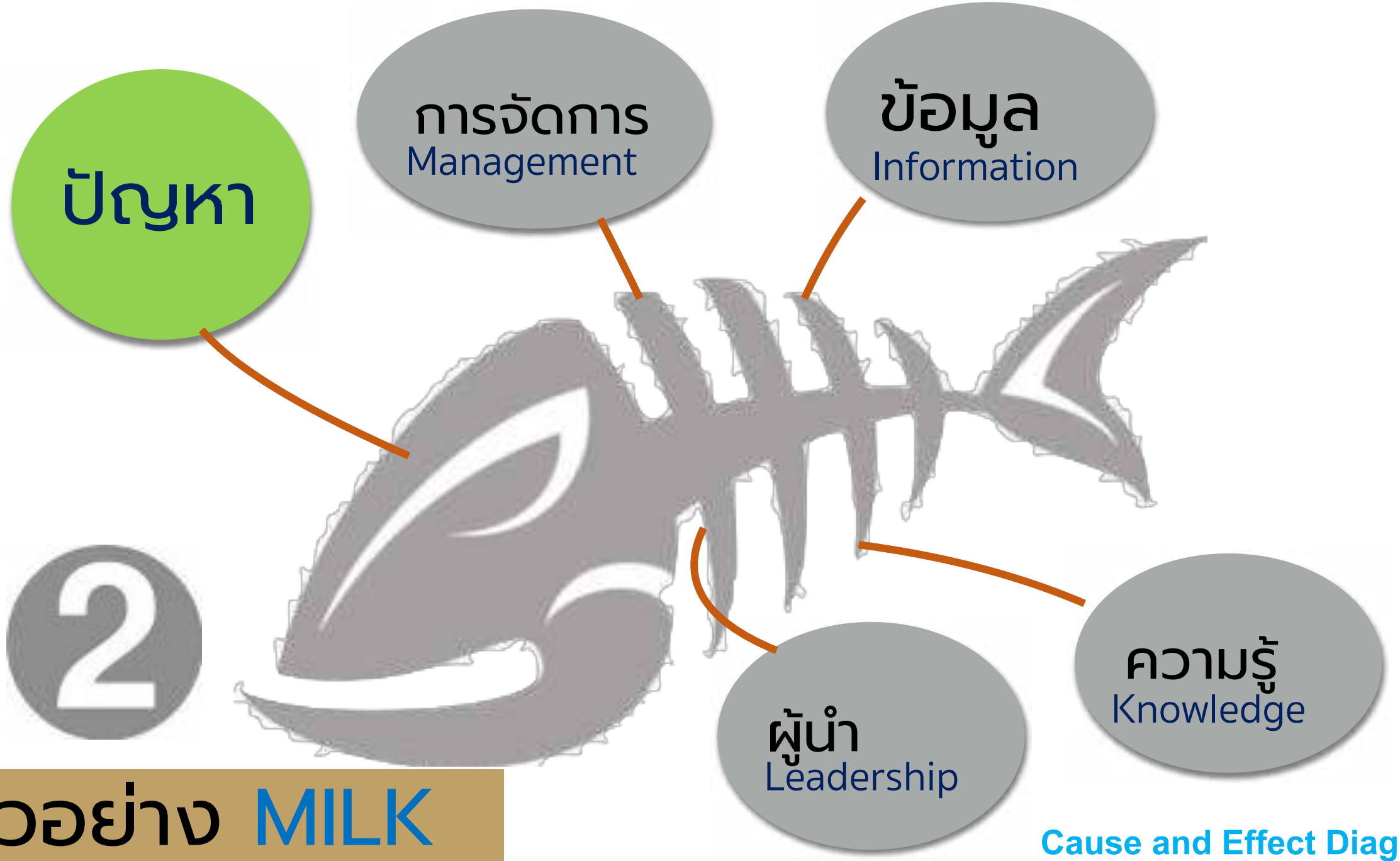

ตัวอย่าง MILK

Cause and Effect Diagram

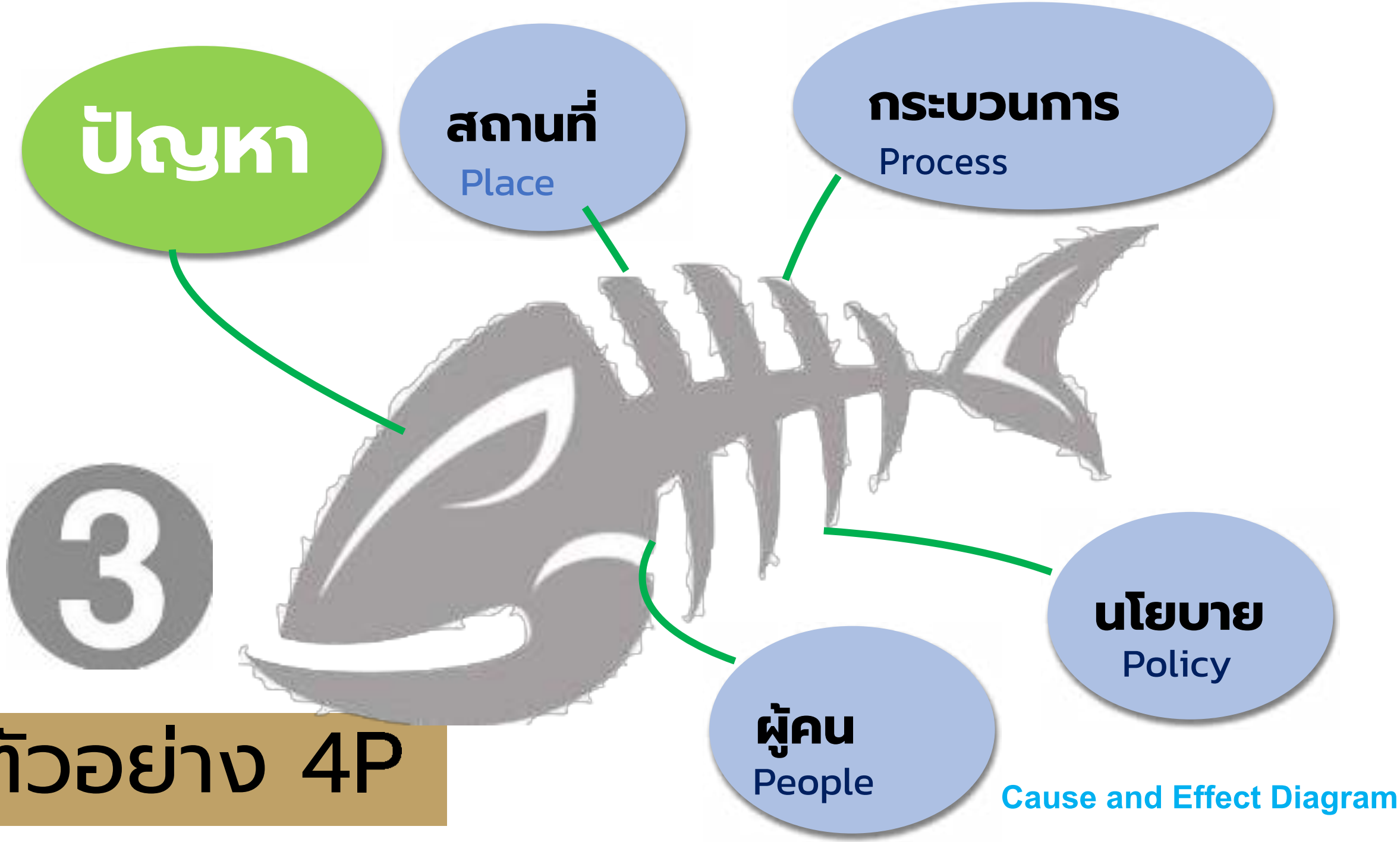
ปัญหา
สถานที่
Place
กระบวนการ
Process
3
นโยบาย
Policy
ผู้คน
People
ตัวอย่าง 4P
Cause and Effect Diagram

การติดกระดาษฟลิปชาร์ท

ติดกระดาษที่ถูกต้องส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

เราเรียกสิ่งนี้ว่า

"กระดาษฟลิปชาร์ท"

เราเรียกสิ่งนี้ว่า
"MASKING TAPE
เทปย่นหรือว่า เทปหนังไก่

ติดกระดาษแบบนี้"ไม่ถูกต้อง"

กระดาษจะฉีกตามรอยเฉียง

ติดกระดาษแบบนี้...ไม่สามารถรับแรงโน้มถ่วงของโลกได้กระดาษจะหลุด และ ฉีกตามรอยเฉียง

ติดกระดาษแบบนี้"ถูกต้อง"

เวลาเก็บกระดาษ
สามารถพับด้านกาว
ลงไปได้เลย

เก็บกระดาษไม่ควรม้วน แต่ให้พับแบบ A สี่

ม้วน...

Lesson learned
12/02/2565

พับแบบนี้สะดวกและค้นนำไปใช้ง่าย

การสื่อสาร

การออกแบบการสื่อสารผ่านกระดาษฟลิปชาร์ท

เขียนกระดาษฟลิปชาร์ทอย่างไร? ให้การสื่อสารทรงพลัง

1. เขียนตัวอักษรด้วยหมึกสีเข้ม(สีดำ น้ำเงิน)
2. เขียนด้วยตัวอักษรที่อ้วนมากกว่าการเขียนปกติ
3. เส้นที่ลากเชื่อมโยงสามารถใช้สีอ่อนได้
4. แบ่งระยะช่องไฟการเขียนตัวอักษรให้พอดี

มาตรฐานอุปกรณ์ WORKSHOP

ฟลิปชาร์ท

Marking Tape

ปากกาเคมี ตราม้า

Post it 3M

เอสี่ รียูส

สีเทียนชอล์ก Pentel

ปากกาเมจิก เส้นเล็ก ตราม้า

Knowledge Sharing

PRESENTATION

นำเสนอผลงาน

เวลานำเสนอผลงาน.....นาที

นำเสนอผลงานกลุ่ม

The Ultimate LEADER

Training | Consulting | Coaching

ดร.จตุพร วิศิษฏ์โชติอังกูร

JATUPORN WISITCHOTIAUNGKOON,Ph.D.

Senior Consultant

061-546-9526

vjatuporn@gmail.com

thaicoach

www.ultimateleader.co.th

บริษัท ดี อัลทิเมท ลีดเดอร์ จำกัด
2129/62 หมู่ที่ 4 ถ.เทพารักษ์ ต.เทพารักษ์ อ.เมืองสมุทรปราการ
จ.สมุทรปราการ 10270

Thank you for your attention

ขอบคุณครับ

Jatuporn Wisitchotiaungkoon